

વૈષ્ણવખાલમંથરખાળા અંક ૭.

વૈષ્ણવખાલ પોથી.

ચતુર્થ પંચમથીઠાધીધર ગોરવામી શ્રી ૬
શ્રીવલ્લભાચાર્ય હમહાગજની આજ્ઞાથી

કરે.

સ ૧૯૮૧

પ્રકાશક,

વસંતરામ શાસ્ત્રી.

થોડુંક.

છેક નાના ખાલકોના જીવનમાં વૈષ્ણવપણાના સંસ્કારો સ્થાપવાનો પ્રયાસ આ નાનાશા પુસ્તકમાં ભગવદ્ગીય દીનકિકરે કર્યો છે પુસ્તકમાં જણાવેલા સવાદો તો અ.પણા દરેક ઘરમાં થતા. હાલમાં આ બધું જીવનમાંથી માત્ર કાગળોમાં આવી ગયેલાનો યુગ બેસી ગયો છે કદાચ કાગળોમાં આવેલેલું ચિત્ર અવિચ્યમાં વળગી જીવનમાં ફરીને પ્રતિબિંબિત બને

આ પુસ્તક ખરૂં જોતા તો વૈષ્ણવજ્ઞાનશિક્ષાના પહેલા ભાગના સ્થાનને શોભાવે તેવું છે છતાં ને મોડું તૈયાર થયું એટલે ખાલકોથી તરીકે તે અલગ જ છપાવવું જિજ્ઞાસુ માન્યુ છે વૈષ્ણવો આનો આદર કરશે જ એવો અપૂર્ણ વિશ્વાસ છે

કુળ એકાદશી

મં ૧૯૮૧

વસંતરાત્રી સાન્ની.

૧૨૨ વિદ્યાધીઠ
સમદાવાદ
બે બોલ, નો કોપીરાઈટ

આ નાનકડા પુસ્તકનું નામ બાળકો થી રાખ્યું છે, સારા ધાર્મિક કુટુંબમાં બાળપણથી માખાપ કેવી કેળવણી આ શકે તે આમાં બતાવ્યું છે નિશાળ કરનાં બાળક માખાપ સહવાસમાં વધારે રહે છે, આથી માખાપ - શુ બાળકને આગળ નૈતિક અથવા સ્વધર્મની કેળવણી અડી શકે ખરૂં કહીએ તો આત્યાગે નિશાળોમાં તે ધાર્મિક કેળવણી નહિ, આથી જ માખાપ ઘર આમળ સ્વધર્મની કેળવણી નાની વાતો વડે આપે તેજ બાળક સ્વધર્મમાં પ્રીતિવાળુ

વૈષ્ણવબાળપોથી.

પાઠ ૧ લો.

કૃષ્ણ.

નંદુ—મા, બા, આ શું છે ?

બા—નંદુ, એ કૃષ્ણ છે જો કેવા બીલેલા છે ? એનો રંગ કેવો રૂપાળો છે ?

નંદુ—આ તો છાગડીમા કોઈ ઘોળુ છે, કોઈ પીળુ છે, કોઈ રાતું છે, આમા કૃષ્ણ કોને કહેવાય ?

મા—(હસીને) ખેટા નંદુ, એ ઘોળા પશુ કૃષ્ણ છે ને પીળા પશુ કૃષ્ણ છે, ઘોળા કૃષ્ણ મોગરાના કહેવાય, ને રાતા જોવ છે તે ગુલાબના છે. પીળા છે તે એક બીજા છોડવાના છે.

—હા, બા, અમારા ગુરુજીએ રંગ વિષે પાઠ શીખવ્યો, ત્યારે ગુલાબી રંગ બતાવ્યો હતો, તે રંગ આ કૃષ્ણના જેવો હતો બા, તમે આ કૃષ્ણ શું કરવા આણ્યા છે ? આને તમે શું કરશો ?

બા—ખેટા નંદુ, આ કૃષ્ણ પ્રભુની સેવા માટે આણ્યાં છે, પ્રભુની સેવામા એનો ઉપયોગ થશે એના માળાજી બનાવીશું ને પ્રભુની કોટમાં પહેરાવીશું વળી કૃષ્ણ પ્રભુની પાસે પશુ વેરીશું

નંદુ—બા, બા, જ્યારે માળાજી પહેરશે, ત્યારે તો આપણા પ્રભુ

બહુ રૂપાળા દેખાશે, તમે માળાજી પહેરાવો, ત્યારે મને દર્શન કરવા બેઠાવજો. આજે તો દર્શન કરવાની બહુ મજા પડશે આજે રૂપાળા ફૂલના માળાજી પહેરીને પ્રભુ બિરાજશે, હું તો હસતો જઈશ, ને દર્શન કરતો જઈશ.

બા—બેટા નહુ, જા, હમણા રમવા જવું હોય તો જા દર્શન થશે ત્યારે તને બોલાવીશ બોલાવું ત્યારે આવજો, એટલે દર્શન થશે

પાઠ ૨ જો.

દૂધ.

ભગુ—મોટાં બેન, આ તમે શું કરો છો ?

મોટા બેન—ભગુભાઈ, બાપાજીને ને બીજાને માટે આ ગાળુ છું તમારે પીવી હોય તો બેસો

ભગુ—પણ આ એ શું હશે એ જાણ્યા વિના કેમ પીવાયું, અમારા ગુરુજી તો એક દહાડો કહેતા હતા કે આ પીવી, આમા છુપું ઝેર હોય છે, તે ઝાંઝે દહાડે નુકસાન કરે છે, પણ આ શું હશે તે હું તો નથી જાણતો

મોટા બેન—શું તમારા ગુરુજી આ નથી પીતા ?

ભગુ—ના મોટા બેન, અમારા ગુરુજી ચાને અડતા પણ નથી, તેમને કોઈ જાતનું વ્યસન નથી. તે એક તદ્દન સાદા અને પવિત્ર માણસ છે. અમને પણ વ્યસનથી દૂર રહેવાનું શીખવે છે.

મોટાં બેન—તમારા ગુરુ તો બહુજ બલા છે, ત્યારે તમે રોજ ન પીશો, પણ આજે તો જરા ચાનો સ્વાદ જુઓ.

ભગુ—ના, ના મોટા બેન, એવું તો જોલશોજ નહિ એવી ખરાબ ચીજને મારે શા માટે અડવું પડે? હું તો બાએ શ્રીઠાકોરજીને દૂધ ધરાવું છે તે પીશ બા મને એ દૂધ મળવાનું ને ?

બા—મોટા ભગુ, તારે માટેજ એ દૂધ મે રાખી મૂક્યું છે, તને હું દૂધજ રોજ આપુ છું. તારે એ દૂધ પીવું આ તારે કદી ના પીવી.

ભગુ—જુઓ મોટા બેન, બાએ મારે માટે દૂધ સઘર્યું છે, વળી તે પ્રભુને ધરાવેલું, અદર સાકર નાખેલી એટલે ગળ્યું ગળ્યું લાગે વળી માંહે બીજું પણ કશું નાખેલું હોય છે. એવું મીઠું મીઠું દૂધ પીવાનું મુકીને કડવી કડવી જે-તેવી આ કોણ પીએ? બા મને દૂધ આપશે એટલે હું તો તેજ પી લઈશ.

મોટાં બેન—ભગુભાઈ, ચાતું વ્યસન ખરાબ છે, પણ તેની રેવ પડે છે તેને પીધા વગર નથી ચાલતું (ભગુ દોડીને દૂધની કટોરી લાવી પીવા માડે છે)

ભગુ—મોટીબેન, આ દૂધમા શી મિઠાશ છે? બા મને રોજ આપુ દૂધ આપે છે. સાકર ને એલચી મેળવેલું ને પ્રભુને ધરાવેલું દૂધ મળે પછી બીજી વસ્તુની ઇચ્છા કોણ રાખે ?

પાડ ૩ જો.

કૂલની માળા.

નટુ—આ, હજી તે પ્રભુને જગાડ્યા નથી, આ તુ મુ કરે છે ? આ લોઠાની સળીમાં કૂલ કેમ પરોવે છે ?

આ—જેટા નટુ, તારે જોવું હોય તો એસ પેલા કૂલ ને છાગમ. જોયાં હતાં, તેની પ્રભુને માટે માળા બનાવુ છુ.

નટુ—આ, બા, તુ તો મને છેતરે છે, માળાજી તો દોરામાં કૂલ પરોવીને ગયાય, આ તો તું સળીઆમાં પરોવે છે !

આ—(ખડખડ હસીને) તુ એસતો ખરો, હમણા દોગ પડે આ કૂલ ચઢી જશે, ને તેની માળાજી બની જશે
(નટુ આ સાબળી નવાઈ પામ્યો અને બોલ્યો)

નટુ—આ, તે દિવસે તો મદિરમાં આપણે દર્શન કરવા ગયા ત્યારે કૂલની માળા પેલા કોમકના હાથમાં દોરાની હતી
(દોરો લઈને બોલ્યા પાછળ પરોવી કૂલ દોરામાં પરોવવાના માંડ્યા, નટુ જોઈને આશ્ચર્ય પામ્યો)

નટુ—આ, આ તો ખરી કળા કહેવાય, તુ તો ખરી છે તા મને આવી માળા ગૂંથતા શીખવીશ ? મને શીખવે તો કેવી મળા પડે ? પછી તો હું રોજ કૂલની માળા ગૂંથુ, ને શ્રીહકોરજીને પહેરાવુ મારા હાથની માળા પહેરીને પ્રભુ ગિગળે, તો હું જીવ આનંદથી દર્શન કરી લઉં

આ—નટુ, જરૂર હું તને હવે માળાજી શીખવીશ, હું ગયું, ત્યારે તુ રમવા જઈશ નહિ, ને મારી પાસે એસજે

નટુ—પણ બા, હું રમવા ગયો હોઉં, તો તું મને બોલાવીશ નહિ ?

૪ બા—બેટા, જરૂર બોલાવીશ, તારે હાથે ફૂલની માળાજી આ
મોયા વડે ગુથાવીશ

(નંદુ આ સાંભળી રાજી રાજી થઇ ગયો.)

નંદુ—બા, ત્યારે તો મને જલદી આવડી જશે, આ ગુલાબના
ફૂલ કાલે મોટા હતા, ને આજે નાના કેમ ગઈ ગયા

બા—બેટા નટવર, એને પાદડી હોય છે, એક ફૂલ બહુ પાદ-
ડીનું બનેલું હોય, તેની પાદડી છુટી કરીને પરોવીએ તો
માળા રૂપાળી થાય.

પાઠ ૪ થો.

આજે ફૂલ બહુ કેમ ?

નંદુ—કલ્કુ જો આ મારી બા માળાજી બનાવે છે, તે પ્રભુને
પહેરાવશે, પ્રભુનાં તારે દર્શન કરવા હોય તો બેસ, પણ
બા, પ્રભુ તો વહેલા જાગે છે, અને આજે તું આમ કેમ
કરે છે ?

બા—નંદુભાઈ, શ્રીકાકોરજી જાગ્યા, મગળા થઈ ગયા એ
મગળાનું દૂધ મેં તને શું તે વખતે આપ્યું ન હતું ?

નંદુ—બા, મને તમે આજે દૂધ નથી આપ્યું, મને આજે
તમે કેમ મગળાનું દૂધ ન આપ્યું ?

બા—બેટા હું ભુલી ગઈ આજે તો મગળાનું દૂધ ભગુભાઈ
પી ગયા, તું હતો નહિ એટલે રહી ગયો.

નંદુ—બા, ત્યારે તો તમને ભગુભાઈ વધારે વહાલા !

બા—ના બેટા, મારે તો બેઠ સરખા, પણ હું તે વખતે

હતાવળમાં હતી, એટલે તને ભુલી ગઇ.

(એવામાં ભગુભાઈ આવ્યા.)

ભગુ—નટુભાઈ, આજે મેં તમારો ગુનો કર્યો છે, આજે બાએ મંગળાનું દૂધ મને પીવા આપ્યું, તે વખતે તમે હતા નહિ, એટલે હું એકલો પી ગયો.

નટુ—મોટાભાઈ, કંઈ નહિ, એમા શું થઈ ગયું? તમે પીધું તોય શું ને મેં પીધું હોય તોય શું? પણ બા, તે આજ ગેજના કરતા વધારે ફૂલ કેમ આપ્યા છે? રોજ તો નાની માળાણ બનાવે છે, આજે તો માળાણ બનાવી ને વળી કલગી બનાવી!!

બા—એટા, નટુ, આજે આપણા ગુરુનો જન્મદિવસ છે, ને તેથી શ્રીહકોરજીને પણ વધારે આનંદ છે, માટે મોટા માળાણ પહેરશે.

નટુ—બા, આપણા ગુરુજી કયા? તે કયા રહે છે? હું તો કશું જાણતોય નથી.

બા—એ તો કામવનમા રહે છે, ત્યાં શ્રીગોકળયદ્રમાજી શ્રી-હકોરજી બિરાજે છે, તેમની સેવા કરે છે.

નટુ—બા, એ અહીં કેમ નહિ રહેતા હોય, આપણે ઘેર રહે તો કેવું સાઈ?

બા—(ખડખડ હસીને) એટા નટુ, એ અહીં પધારે છે, ગામે ગામે વૈષ્ણવોને શરણે લેવા તથા દર્શન દેવા ફરે છે.

નટુ—બા, બા, એ પધારે ત્યારે તું મને દર્શન કગવજે, હું દર્શન કરીશ ને સુધ્ધ જઈને પગે લાગીશ.

પાઠ ૫ મો.

તુલસીજીની માળા.

નંદુ--મા, ગુરુ કોને કહેવાય ? અમારા ગુરુ તો નિશાળમાં રોજ આવે છે. તું એમનાં દર્શન કરવા કેમ નથી આવતી ?

બા—(ખૂબ હસતા હસતાં) નંદુ, તું તો ખરો છે તો. એ તો તને વિદ્યા લખાવે છે, તેથી વિદ્યાગુરુ કહેવાય, ને આ મે તને કહ્યા, એ તો ધર્મગુરુ કહેવાય

નંદુ--ધર્મગુરુ શુ કરે ? આપણને એ શું આપે ? માગ ગુરુજી તો વિદ્યા લખાવે છે.

બા--બેટા, એ ધર્મગુરુ તો આપણને પ્રભુના નામનો મત્ર બોલીને માળા પહેરાવે, અને મોટા થઈએ ત્યારે નિવેદનનો મોટો મત્ર આપે અને પ્રભુનો માર્ગ બતાવે.

નંદુ--ત્યારે મને તે કેમ માળા નથી પહેરાવરાવી ?

બા--તુ નાનો હતો, ત્યારે તને માળા પહેરાવરાવી હતી, આપણા ગુરુદેવ આપણે ઘેર પધાર્યા હતા, ને તારે મોઢે મત્ર બોલાવીને માળા પહેરાવી હતી એવી માળા જો આજે પણ તારા કોટમાં છે

નંદુ--એની તો મને શરતેય નથી, ને મને તો મત્ર પણ યાદ નથી બા, તને આવડતો હોય તો એ મત્ર તો મને કહે, વળી આ માળા શાની થતી હશે ? આ શારું લાકડું હશે ?

બા--બેટા નંદુ, એને લાકડું ન કહેવાય એ તો તુલસીજીની માળા છે એ તુલસીજી સુકાય, ત્યારે તેની એવી માળા બનાવાય.

નંદુ—આપણા બારણામાં તમે રોજ પગે લાગે છે, એની આ માળા છે ?

આ—હા, ખેટા.

નંદુ—એને તમે રોજ પગે શું કરવા લાગે છે ? એ તમને શું આપે છે ?

આ—ખેટા નંદુ, એ પવિત્ર છોડ છે, પ્રભુજીને કોઈ વસ્તુ આ રહ્યું ધરાવીએ તો તુલસીજી હોય તોજ આરોગે છે તુલસીજીનાં દર્શન કરવાથી મન આનંદમાં રહે છે, તથા પવિત્ર બની જાય છે.

નંદુ—આ, ત્યારે હવે હું પણ તમારી માફક પગે લાગીશ ને પાણી રેડીશ

આ—ખેટા, પાણી બહુજ ચાકળુ ને પવિત્ર હોય તો રેડાય ને તુલસીજીને અડાય પણ નહિ. દર્શન પણ છેટેથી થાય

નંદુ—આ, ત્યારે તું કેમ અડે છે ?

આ—ખેટા, નાહીને પવિત્ર થઈને અડાય ને દર્શન પણ થાય

પાઠ ૬ ફો.

કૂલની માળા પ્રભુને ધરાવી.

નંદુ—આ, તેં સવારમાં પ્રભુને જગાડયા, ત્યારે માળા કેમ ન પહેરાવી ?

આ—ખેટા, સવારમાં મગજમાં ન પહેરાવાય.

નંદુ—ત્યારે ક્યારે પહેરાવાય ?

ખા—શણગારમાં. પ્રભુ શણગાર ધરે તે સાથે ફૂલની માળા
પણ પહેરે.

નંદુ—હવે કેટલી વાર થશે ? માળા તો તમે બહુજ રૂપાળી
બનાવી. મને આ તમારી માળા બહુજ ગમી છે, હું
પણ આવીજ માળા શીખીશ. હું માળા કરે ત્યારે તું
પ્રભુને ધરાવજો. બા, મને એ માળા હાથમા લઈને જોવા
દે તો કેવું સાફ !

ખા—બેટા, ફૂલ કામળ છે, ને દાળીને આલીએ તો કરમાઈ
જાય, કે ચુથાઈ જાય.

નંદુ—બા, હું બહુજ ધીમેથી લઈશ

ખા—જા પેલા કરવામાં જગ છે. હાથ ધોઈ આવ
(નંદુ હરખભર્યો હાથ ધોવા ગયો ને આવીને)

નંદુ—બા, બા, હું હાથ ધોઈ આવ્યો, હવે આપો.

ખા—હાથ પે... ચાકળા કપડાએ સાફ કર

નંદુએ હાથ સાફ કર્યા)

નંદુ—(માળાજી હાથમા લઈને) બા, બા, કેવા રૂપાળા માળાજી
છે, ફૂલ કેવાં સુવાળાં ને ઠંડા છે ? આવા રૂપાળાં માળાજી
પ્રભુ પહેરશે, ત્યારે બહુજ રૂપાળા દેખાશે. (માળા
હાથમા લેતા નંદુની 'આખોમા હરખ ઉભરાવા લાગ્યો.)

ખા—લાવ, હવે મોટા જેન પ્રભુજીને શણગાર કરે છે, તેમને
માળાજી આપી આવું.

નંદુ—બા, મોટાં જેન પ્રભુજીને શણગાર કરે છે ? હમણાં તો
મોટાં જેન મેડે હતા.

ખા—મેડેથી આવી નાહીને પવિત્ર થઈ અહર પ્રભુ પાસે ગયાં છે,
ને શણગાર કરે છે. (જઈને) મોટાં જેન, આ માળાજી લ્યો.

મોટાંબેન—છાખમા પધરાવો, હું લઈ બાઈ છું. (માળાજી લઈ
જઈને પ્રભુને ધરાવ્યા પછી થોડી વારે દર્શન ખોડ્યા)
નટુ—ખા, ખા, કેવા રૂપાળા દર્શન થાય છે ? પ્રભુજી માળા તથા
શણગાર પહેરીને કેવા બિરાજ્યા છે ? ખા, એ મારી બેટે
બોલે તો કેવું સારું !

(આમ બોલતા નટુ હરખમા રડી પડ્યો)

ખા—બેટા, તારા પર તો કૃપા કરે બોલે પણ ખગ

નટુ—હું હવે ફૂલની માળા એમને માટે ગૂંથીશ, એટલે પછી
મારી જોડે બોલશે ખા, તું એમને છાની માની કહેજે
કે, મારા નટુભાઈએ આ માળાજી બનાવ્યા છે, એટલે પછી
મારા પર રાજ થશે ને બોલશે

(મોટા બેનના ને ખાના હસવાનો પાન ન રહ્યો ખૂબ
હસ્યા, પોતાનો નાનો નટુ કેટલો ભોળો છે, તે વિચારી
ખૂબ આનંદમા આવી ગયાં)

ખા—(હસતા હસતા) બેટા, તું માળાજી ગૂંથીશ એટલે વગર
કહે પણ એ બાણી જશે. તું માળાજી તો ગયતાં શીખ

પાઠ ૩ મો.

ખા, તું પ્રભુને દૂધ કેમ પાતી નથી ?

નટુ—ખા, આજે મને તમે ગોળ લાડું આપતાં હતા, તે
ન આપ્યો

ખા—નટુ, હું બુલી ગઈ, એ બંટાલોગ કહેવાય શ્રીકાકોરજી
એ આરોગે છે.

નટુ—પણ ખા, એ બંટાલોગ તો એમને એમ રહે છે, ત્યારે

પ્રભુ શુ જાતા હશે ? દૂધ પણ પ્રભુજીને ધરાવેલું પાછું લઈ લઈએ છીએ શુ તું બહુ બંટાલોગ પ્રભુ પાસે મૂકે છે, તેથી પ્રભુને ખાતા વધે છે ?

બા—બેટા, પ્રભુની નજર એ ધરાવેલી વસ્તુઓ પર પડે એટલે પ્રભુ આરોગી જાય

નંદુ—બા, ત્યારે તુ પ્રભુને દૂધ પાવા માટે તો પ્રભુ પાસે રહેતી નથી હું નાનો હતો, ને તુ મને દૂધ પાતી હતી, એમ એમને તુ પાવ તો પીએ નહિ ? તુ તો દૂધ મુઝીને બહાર નાશી આવે છે

બા—(ખૂબ હસીને) અરે નંદુ, તારી વાત તો કંઈ જુનીજ છે, તું તો ખરા સવાલ પૂછે છે તો પ્રભુ કોઈના દેખતા ન આરોગ.

નંદુ—ત્યારે બા, તે તે દિવસે કહ્યું હતું કે, જ્યોદ્ધાજી પ્રભુને દૂધ સાકર નાખીને પોતાને હાથે પાતા, શુ એ વાત ખોટી ?

બા—બેટા, જ્યોદ્ધાનો પ્રેમ પ્રભુ પર બહુજ છે (આંખુ સાથે બોલે છે) તેથી પ્રભુ તેમના ખોજામા રમે છે, તેમની જોડે બોલે છે, ને તમના હાથનું સાક્ષાત આરોગે છે

નંદુ—બા, ત્યારે આપણે પ્રભુને પ્રેમ લાવી આપીએ તો

બા—બેટા નંદુ, પ્રેમ એ કંઈ વસ્તુ નથી જે નો મનનું વહાલ હોય તેને પ્રેમ કહેવાય

નંદુ—બા, તને તો પ્રભુ બહુજ વહાલ છે રોજ સેવા કરે છે, ભજન કરે છે, વળી માળા ટેરવે છે, વળી ચોપડી વાંચે છે, તોય આનું કેમ બોલે છે ?

બા—બેટા, પ્રભુ કૃપા કરશે, ત્યારે સાચો આપણી સેવાનો શો હિસાબ ? એ તો પ્રભુ છે, મોટા છે.

પ્રાં ૮ મો.

નામદેવજી.

નંદુ—આ, ત્યારે જેમ જ્યોદાજી પાને ભગવાન દૂધ પીતા
ને જ્યોદાજી પાતા, એવા કોઈ હાલ ન હોય કે પ્રભુ
તેની સાથે જોડે ને તેના હાથનું દૂધ પીએ?

આ—નંદુ, આપણે આજે પ્રભુને ધરાવીએ તે બધું પ્રભુ
આરોગી બય છે, પ્રભુ અલૌકિક એટલે અલૌકિક રીતે
આરોગે છે.

નંદુ—હું આમાં તો કંઈ ન સમજ્યો. મને તો વાત કહે
તો સમજાય.

આ—સાલજી, એક તારા જેવા નાના સરખા ભક્તની વાત કહું
(આ સાલજીને નંદુ તો આનંદમાં આવી કાળલીઓ
કરવા લાગ્યો.)

નંદુ—આ મને તું સારી વાત કહે. સાલજીવાની મજા પડે

આ—એક વૈષ્ણવ હતા, તેમને નામદેવ કરીને એક નાનો
દીકરો હતો, આ વૈષ્ણવ રોજ શ્રીઠકોરજીની સેવા કરતા,
ત્યારે નામદેવ પણ ઘણીવાર પાને બેસતો. નામદેવ પ્રભુના
પ્રેમથી દર્શન કરે. પોતાના બાપાજી સેવા કરે, તે ટગર
ટગર જોઈ રહે. કોઈવાર એ નાના નામદેવને પણ સેવા
કરવાનું મન થઈ બય. કોઈવાર એના બાપાજીને એ કહે
કે બાપાજી, હું સેવા કરું? ત્યારે એના બાપાજી કહે
કે, મોટો થાય ત્યારે સેવા કરજો. નામદેવને સેવા
કરવાનું બહુજ મન થાય, પણ શું કરે? એવામાં એક વાર
એના બાપાજીને પરગામ જવાનું થયું. એટલે નામદેવને
કહ્યું, બેટા નામદેવ, કહે સેવા તું શ્રીઠકોરજીની કરજો
નામદેવ તો આ સાંભળી રાજરાજ થઈ ગયો, ને આનં-

દસા ને આનદમા ફૂદવા લાગ્યો, અને હરખના આસુ
 આવી ગયા પેતાના બાપાજી શ્રીહરજીને દૂધ મગગામાં
 ધરાવતા, તે તેણે જોયું હતું, તેથી તે એમ જાણ્યો કે, એ
 દૂધ માગ બાપાજી ધગવે છે, તે શ્રીહરજી પી જાય
 કે હવે એના બાપાજી નો પગગામ ગયા, સાજ પડી ને
 ગતે નામદેવજી મુઠ્ઠા ગયા, પણ રાતે ઉઘ પણ આવે નહિ
 ગતે વારવાર જાગે ને બોલે કે બા, ઉઠને સવાર થઈ
 જશે, ને શ્રીહરજી તો ભૂખ્યા થયા છે, આપણી ગાય
 દોહી દે, એટલે હું પ્રભુને દૂધ પાઉં ત્યાગે એની બા કહે
 બેટા હજી બહુ રાત છે, મુઠ્ઠા રહે, સવારમા તને ઉઠાડીશ
 પણ નામદેવજીને તે ઉઘજ શાની આવે? નામદેવને
 એવા કરવાના ઉમંગકાને પાર નહોતો, વારવાર પથા-
 રીઆ બેડો થાય ને બોલે કે, બા સવાર થયું કે ?
 તેનાં બા તેને જાતિ આપે ને કહે બેટા, આવું કેમ કરે
 છે ? ઉઠી જા હજી રાત બહુ છે. આમ આ બાળ ભક્તને
 આખી રાત ઉઘ ન આવી ક્યારે સવાર થાય ને સેવા
 કરે ? ક્યારે સવાર થાય ને સેવા કરે ? એમ મનમા ને
 મનમા વિચારે, આખી રાત આમ થવાથી મનમા વિચાર
 કરે કે, આજની રાત પણ બહુજ લાંબી થઈ છે એ રાત,
 હવે તું જતી રહે, ને મારે પ્રભુને દૂધ પાવું છે, આમ બોલીને
 ગડવા લાગ્યા આ બધી વાત શ્રીહરજી તો જાણતાજ હતા
 નહુ—બા, ભગવાન તો અહીં નામદેવજી પાસે હતાય નહિ,
 શી રીતે જાણે ?

બા—નહુ, ભગવાન તો આપણે પણ જો જો કરીએ, તે જાણે છે
 એમને આપણી વાતની ખબર પડે છે, બધે તે બિગ

પાઠ ૯ મો.

નામદેવની સેવા.

આ વાત ચાલતી હતી, એવામા ભગુ બહાર રમવા ગએલો તે દોડતો આવ્યો ને નદુ જોડે બેઠો.

નદુ—ભગુભાઈ, બા આજે મને સારી સારી વાત કહે છે, મને સાંભળવાની બહુ મજા પડે છે, સાંભળવી હોય તો તમે પણ બેસો.

ભગુ—બા, આ નટુભાઈને તમે વાતો કહો છો, ને મને નો કદી કહેતા નથી.

બા—ભગુ, તું તો બહુ રમતીઆગ છે, નટુભાઈ તો મારી પાસે રોજ બેસે છે, ને મને પૂછે છે, વગી ત્રોડાકોરજીના દર્શન કરે છે, અને તુ તો કશું કરતો નથી, વગી નટુનો તો સગ પણ રાખતો નથી.

ભગુ—બા, હવે હું નટુભાઈની જોડેજ રનીશ, એટલે વાતો સાંભળવાની મજા પડશે.

નદુ—મોટાભાઈ, હવે તમે છાના રંહો તો બા અધુરી વાત કહે.

ભગુ—બા, બા મને પહેલેથી નહિ કહે ?

નદુ—અધુરી છે તે કહેવા ઘો, પગીથી હું તમને આગળની વાત કહીશ. બા હવે આગળ કહે.

બા—સવાર થયું, તે પહેલાં તો નામદેવ જાગી ગયો, અને તેની મા ગાય દોતી હતી, તેની પાસે ખાલો લઈને ઉલો રહ્યો, અને કહે છે કે બા, બા, માસ પ્રભુને પાવા માટે નધ આપ. એટલે એની બાએ કહ્યું કે, તું નાહીને પછી ગાડજે, એટલે હું દૂધ તને આપું છું. એની મા

ગાય દોહીને ઉઠી અને નામદેવને નવરાઝ્યો, નાહીને નામ
 દેવે પ્રભુને જગાડીને તેની માએ દૂધ આપ્યું, તે દૂધ
 પ્રભુના મુખ આગળ મુક્યું પછી એ હાથ જોડી કહે છે કે
 હે ભગવાન, તમે રાતના ભૂખ્યા થયા છો, માટે આ દૂધ
 પી જાઓ, પ્રભુએ દૂધ આરોગી લીધું, પણ દૂધ એમને એમ
 રહ્યું, કારણ કે પ્રભુ કેઈ ચીજ આરોગે છતાં તે તેટલીને
 તેટલીજ રહે છે હવે નામદેવજી તો આખો મીચી ગયા.
 કારણ કે એમને એમ લાગ્યું, કે હું નાનું છોકરું છું, એટલે
 પ્રભુજી મારાથી શરમાય છે, ને દૂધ પી જતા નથી. વળી
 છાના છાના આખ ધીમે રહીને ઉઘાડીને વચ્ચે વચ્ચે જોતા
 જાય કે, જોઉં તો ખરો કે, પ્રભુ દૂધ શી રીતે પીએ છે ।
 આખરે પ્રભુએ દૂધ ન પીધું, એટલે નામદેવજી ખૂબ રડવા
 લાગ્યા, ને બોલવા લાગ્યા કે, ઓ ભગવાન, હું નાનો છું,
 તેથી મારા હાથનું દૂધ નથી પી જતા, મારા બાપાજીના
 હાથનું તો રોજ પી જતા, આખરે તેની માએ નામદેવને
 રડતા જોયા, એટલે તે આવી પહોંચી, અને સમજાવવા
 લાગી, પણ નામદેવ માને નહિ. “ઓ બા, તું પણ મને
 છેતરે છે.” આખરે ન માનવાથી એની મા પણ થાકીને
 ઘરકામે વળગી. પરિણામે નામદેવને તો ખૂબ તાવ આવ્યો,
 ને રડે રડે તે પાર વિનાના. રડતાં રડતાં એ જાન થઈ
 ગયા. ચોષાર આંસુ જાય છે. આખરે નામદેવનું દુઃખ
 પ્રભુથી ન સહેવાયું, એટલે એકદમ ત્યાં પધાર્યા, ને નામ
 દેવજીને માથે હાથ મુકી દૂધ પીવા લાગ્યા. નામદેવજી
 રડતા બંધ થઈ ગયા, ને ખુશી થઈ ગયા, ને પછવ

લાગ્યા કે, એ. પ્રભુજી, તમે મારા પર કેમ રિસાયા હતા ?
 પ્રભુએ કહ્યું કે નામદેવ, મેં તારૂં દૂધ તો ક્યારનુંય પીધું
 છે હું કોઈન. દેખતા આરોગતો નથી તમે આડાં કરી
 તેથી તમાર પ્રેમને લીધે મારે આરોગવું પડ્યું નામદેવજી
 પગે લાગ્યા. અ તા ભાગ્યકૃતો આપણા દેશમા થઈ ગયા છે ।

પાઠ ૧૦ મો.

કવિતા.

ઢોહરા.

સવારનું જગ્યા પછી, દેવ પ્રભુનું નામ
 પછી પય રી છાડીને, કવુ બીજું કામ
 માફી રીતે નાહીને, નિલક કવુ ખાસ
 થોડીવડ પ્રભુ ભજી, જાણુ માતા પાસ
 માનને પાથે નમી, તાતને નમવું પાય,
 અ = પત્રી સૌ કામમા, મન હરખે જોડાય

પાઠ ૧૧ મો.

પવિત્ર વનસ્પતિ.

૧૬—બા, અ પેવુ જોને કોઈક પેલા જાડની ચારે બાજુ ફરે
 છે, એ શ મારે એમ કરે છે ? તુ તો કનીએ એની ચારે
 બાજુ ફરવ નથી જતી

મા—બેટા, એ ૧ રી કાઢી જવડો છે, એ જાડ પીપળાનું
 છે પીપળાનું જાડ આપણા ધર્મમા બહુ પવિત્ર મનાય

છે જે એ ઝાડની પ્રદક્ષિણા કરે, તથા પગે લાગે, એને પુણ્ય થાય છે, કેટલાક પીપળાના થડની આજુબાજુ જાળની ધાર પણ કરે છે આવી રીતે પુણ્ય થાય માટે પીપળાની સેવા કરવામાં આવે છે પીપળાની હવામાં તથા એની અંદર પણ ઘણા ગુણ છે

નંદુ — જા, ભારે પીપળા જેવું બીજું કોઈ ઝાડ પવિત્ર હશે ?

મા — કેમ નહીં, તને મેં તે દિવસે એક પવિત્ર છોડતું નામ કહ્યું હતું, તું ભૂલી ગયો ?

નંદુ — હા, બા, મને યાદ આવ્યું. તમે તુલસીજીને પવિત્ર કહ્યું હતું, તેની માળાઓ થાય છે, તથા તેના પાન પ્રભુનું સેવામાં ઉપયોગમાં આવે છે એવું તમે કહ્યું હતું

નંદુ — જા, આ તુલસીજી ને પીપળાં સિવાય બીજું કોઈ વનસ્પતિ પવિત્ર હશે ?

મા — નંદુવર, દરેક વનસ્પતિ થોડા કે વધારે ઉપયોગી છે વનસ્પતિ બધી પરોપકારી છે પવિત્ર વનસ્પતિમાં તે એક સમડી છે સમડીને છોકર પણ કહે છે આ વૃક્ષ મહુ પવિત્ર છે, તેથી દશેરાએ તેનું પૂજન થાય છે આપણા શ્રીમહાપ્રભુજીએ લેકડે સ્થાપી છે, તે વર્ણ બરી સમડીનાજ ઝાડ નીચે સ્થાપી છે પોને સમડીના ઝાડ નીચે ગિરાજના હુર્વા કે ઘરે પણ પવિત્ર ઘાસ છે એ સિવાય દર્ભ અથવા દામ પણ પવિત્ર છે, દર્ભના આસનો સેવામાં ઉપયોગી છે, પણ આપણા પ્રભુને તો મહુ ઉપયોગી સુખડ છે, સુખડને ચદન પણ કહે છે,

શ્રીકાકોરજીને ઉનાગાના ગરમીના દિવસોમા ચ દન ઉપયોગી થઈ પડે છે એ મિવાય ફૂલના ઝાડ અથવા છોડ પણ ઉપયોગી હોવાથી પવિત્ર છે, પ્રભુના ઉપયોગમા આવે તે બધી વનસ્પતિ પવિત્ર કહેવાય કેટલાક લોકો ખીલીને પણ પવિત્ર માને છે, પણ પ્રભુન ઉપયોગી વનસ્પતિજ સામાન્ય રીતે વધારે પવિત્ર મનાય છે, ને તેજ પવિત્ર છે

પાઠ ૧૨ મો.

ફૂલના છોડ.

નટુ—જા, આ ફૂલ બધા આવતા હશે, તે ક્યાંથી આ વનાં હશે ?

આ—નટુ, એ બધા બાગમાથી આવે છે, બાગમાથી માગોએ લાવીને વેચે, અને જેને જોઈએ ને માગીને ત્યાંથી લઈ આવે.

નટુ—આ તે મને તે દિવસે કહ્યું હતું કે, આપણે બાગમા ફરવા અને જોવા જઈશું, એ બાગમાં ફૂલ થતા હશે ?

આ—નટુ, આપણે એક દિવસ બાગ જોવા જઈશું જેમા ફૂલ ઝાડ ને ફૂલના છોડ વાળ્યા હોય તેને બાગ કે બગીચો કહેવાય કેમ કેમ લોકો બગીચામા ફળના છોડ પણ વાવે છે

નટુ—આપણે ઘેર તો ગુલાબના ને મોગરાના ફૂલ આવે છે, જા, એ મોગરાના ને ગુલાબના ઝાડ કેવડા થતા હશે ?

બા—નટુભાઈ, મોગરાનાં વેલા થાય, ને તે વેલા પર ધોળા મોગરાનાં ફૂલ બેસે મોગરાની કળી બહુજ રૂપાળી દેખાય છે ગુલાબના છોડ થાય, ને તેના છોડ પર જીણા જીણા કાટા હોય છે ગુલાબના ફૂલની સુગંધિ ધીમી, મીઠી તથા બહુ ઠરી હોય છે, આ ફૂલનો રંગ બહુ રૂપાળો દેખાય છે. આથી પ્રભુના ઉપયોગમાં તે આવે છે ગુલાબનાં સુ કાએલા ફૂલમાંથી અત્તર નીકળે છે, તે પણ પ્રભુના ઉપયોગમાં આવે છે મોગરાનાં ફૂલ પણ તદ્દન ધોળા હોઈ રૂપાળા દેખાય છે, તેની સુગંધિ પણ મીઠી અને જલદ છે તે પણ પ્રભુની સેવામાં ઉપયોગી થઈ પડે છે આ ફૂલની પણ અત્તર નીકળે છે, તે શ્રીકાકોરજની મેવામાં ઉપયોગમાં આવે છે. વળી જાઈ, જીઈ, બારસલી તથા કંદમના ફૂલ પણ પ્રભુ સેવામાં ખૂબ લાગે છે જે જે ફૂલમાં સુગંધિ હોય છે, તે તે ફૂલ પ્રભુને ઉપયોગી થઈ પડે છે, ફૂલ પ્રભુને બહુ વહાલા છે તે તદ્દન સ્વચ્છ ને રૂપાળા તથા સુગંધિવાળા હોવાથી પ્રભુને બહુજ ગમે છે, જે આપણે પણ સ્વચ્છ રહીએ, મન પવિત્ર રાખીએ, ને મારા કામ કરીએ, તો પ્રભુને વહાલા લાગીએ, ફૂલ આપણને શિખામણ આપે છે કે, તમે મારા જેવા શુદ્ધ પવિત્ર ને પ્રેમી થશો, તો પ્રભુ તમારા પર રાજ થશે જે પ્રભુને વહાલા થવું હોય તો કોમળ મન રાખવું કોમળ વાણી બોલવી, બધાને પ્રેમની નજરે જોવા, આ વાતો યાદ રાખવી જોઈએ.

પાઠ ૧૩ મો.

પ્રહ્લાદજી.

બા—નટુ, અને ભગુ, આવો એક વાત કહુ (નટુ ને ભગુ વાત સાભગવાની લાલચે દોરતા આવ્યા)

ભગુ—બા, વાત કહે, નટુ આવ જો, મા વાત ઝંડ છે

બા—એક હિરણ્યકશિપુ કરીને રાક્ષસ હતો, તે રાજા હતો અને બહુ જગરો હતો પણ અધર્મી ને પાપી હતો લોકોને દુઃખ દેતો હતો

નટુ—બા, ગક્ષસ કોને કહેવાય ?

બા—એટા નટવર, જે પાપી કામ કરે, પવિત્ર માણુસોને દુઃખ દે, ગાયોને પજવે, એ રાક્ષસ કહેવાય આ હિરણ્યકશિપુ એવો હતો, એને પ્રહ્લાદજી કરીને એક નાનો છોકરો હતો, આ પ્રહ્લાદ તો બહુ પવિત્ર હતો, મવાગમા ઉઠતા પ્રભુનુ નામ દે, દિવસે પણ નાહીને પ્રભુનુ ભજન કરે નિશાગ્રમા લલવા જાય ત્યારે પણ પોતાના ભાઈગધો જોડે ભગવાનની ને ભગવાનનીજ વાતો કરે હવે આ વાત તો પેલા એના બાપને ન ગમી પાપી માણુસોને પવિત્ર કામ નથી ગમતા, ભગવાનનુ ભજન આ હિરણ્યકશિપુ કોઈને કરવા દેતો ન હતો, જે કોઈ પ્રભુનુ ભજન કરે, તેને બહુ દુઃખ દેતો આથી પોતાના છોકરા પ્રહ્લાદને પણ એણે દુઃખ દેવા માડ્યું, પોતાના છોકરાને તેણે બોલાવીને પૂછ્યું કે, તું નિશાગ્રમા શું ભણે છે ? પ્રહ્લાદે કહ્યું કે, જગતમા મૌથી જગરા ને મોટા તથા પવિત્ર

ભગવાનનું લજન કરવું એવું હું ભણ્યું છું. આ સાંભળી-
ને એના બાપને બહુ રીસ ચડી પ્રહલાદને તો પર્વત
પરથી ગળડાવ્યો પણ પ્રભુનું લજન કરતો કરતો ગમ
ડ્યો એટલે વાગ્યું નહિ, વળી અગ્નિમા બાળવા નાખી
ત્રીધો, પણ લજન કરવાથી ન દઝાયો, છેવટે એક મોટો
લોહનો થાભલો બનાવ્યો તેને લોચમા ઉભો રાખ્યો, પછી
ખૂબ ધગધગતો ઉનો કર્યો, ને પ્રહલાદને કહ્યું કે, આ
થાંભલાને વગગી પડ પ્રહલાદ થાંભલાને વગગે એટલે
તેને થાભલો જડીને કે બાધીને મારી નાખવો એવો એના
બાપનો વિચાર હતો.

મગુ—બા, એ વિચારને કેટલું બધું દુઃખ પડશે? હવે તો
એને ઉને થાંભલો બઝાડશે, એટલે શી વલે થશે? આમ
બોલી ભણુ રોઇ પડ્યો, ને બોલ્યો બા, એનો બાપ બહુ
ખોટો કહેવાય

બા—ભણુ, રીસ નહિ, તું સાંભળ તો બરો, ભગવાન એને
બચાવશે જે પ્રભુનું લજન કરે છે. એને પ્રભુ હું ખી ન
થવા દે, ભગવાન એને હમેશા સહાય કરે છે થાંભલો
તો ખૂબ ધગધગતો થયો એટલે પ્રહલાદ તો એમના
બાપની આજ્ઞાને લોધે દોડીને વગગી પડ્યા થાંભલો તો
મોટા ધડાકા સાથે ભડાક કરતો ફાટ્યો, ને અદરથી
ભગવાન પ્રકટ થયા એ ભગવાન બહુ જ ગુસ્સામા નીકળ્યા,
માથું સિંહ જેવું હતું, ને હાથ પગ માણસ જેવા
હતા, આથી તેમનું નામ નરસિંહ ભગવાન પડ્યું. પછી
એ નરસિંહ ભગવાને તો દહાડો આથમતી વખતે એ

— હિરણ્ય કશિપુને ગાલીને નખવતી ફાડીને મારી નાખ્યો.
પછી પ્રહલાદજીને ગાલી પર બેસાડી દીધા, એ પ્રહલાદ
એવા નાનપણથી ભગવાનના ભક્ત હતા તેથી ભગવા
તેમને મદદ કરીને બચાવ્યા.

નંદુ—બા, ભગવાન તો બહુ દયાળુ કહેવાય, જુઓને એ
પ્રહલાદજીને કેવી રીતે ઉગાર્યા ? બા તું આ ભજન :
છે, તે તેથી કરે છે ?

બા—નંદુ, પ્રભુને લજીએ, તો પ્રભુ આપણને સુખી કરે. આ
પણ મન પવિત્ર રાખે, આપણને આનંદ થાય, આપણ
પાસે સારા કામ કરાવે, ને અનેક રીતે આપણને મદદ
કરે, માટે પ્રભુને તો દરેક માણસે ભજવા જોઈએ.

પાઠ ૧૪ મો.

પ્રભુ સા દેવથી મોટા છે.

નંદુ—બા તું ક્યા જાય છે ?

બા—નંદુ, હું મહિરમા જાઉં છું તારે આવવું છે ?

નંદુ—બા, હું ચાલો તમારી જોડે આવું, પણ મને દર્શન
કરાવશો ?

બા—હા, ચાલ તને સારા કરીને દર્શન કરાવીશ.

નંદુ—બા, આ કોણ છે, ને શું કરે છે ?

બા—એ કામ્ય દેવ છે, ને એ માણસ એ દેવને પગે લાગે છે.

નંદુ—ત્યારે બા, તું એ દેવને કેમ પગે લાગતી નથી ?

મા—બેટા નહુ, પ્રભુ બધા દેવથી મોટા છે, જે સૌથી મોટા દેવ પ્રભુને ભજે છે, તેને બીજા દેવને ભજવાની કે પગે લાગવાની જરૂર રહેતી નથી

દુ—આ, દેવ કયા કયા કહેવાય ? ને એ શું કરે ?

૧—નહુ સાભણ, દેવો એ શ્રીભગવાનના હાસ કે સેવક છે, શ્રીભગવાને તેમને જુદા જુદા કામ સોંપ્યા છે, તે તેઓ કર્યા કરે છે. એ સૌ દેવોના રાજા તો શ્રીભગવાન જ છે, માટે ભગવાન બધાથી મોટા છે, ભગવાનથી સૌ દેવ બીજા છે પણ ભગવાનને કોઈનો ભય નહિ. સાભણ, તારે દેવોના નામો જાણવાની જરૂર નથી. એક પ્રભુનું નામ જાણીએ એટલે ચાલે પણ જ્યારે તું પૂછે છે ત્યારે કહું છું, વિષ્ણુ, બ્રહ્માજી, શિવજી, ઇશ્વરાજા, વરુણ, સૂર્યદેવ, ચંદ્રદેવ, યમદેવ, હનુમાનજી આ બધા નાના દેવ છે, ને શ્રીરામ તથા શ્રીકૃષ્ણ એ સૌથી મોટા દેવ છે એમને શ્રીભગવાન કહેવાય

નાના દેવોનું આપણા ઉપર કશું જોર નહિ, કારણ કે આપણા પર શ્રીભગવાનની કૃપા રહી, આપણે તો પ્રભુનો આશરો છે, એટલે જે પ્રભુનો આશરો કરે તેને બીજાની સેવાની શી જરૂર છે ? ને બીજાનું તેના પર કશું ચાલે નહિ જુઓને પ્રહલાદની વાતમાં પ્રહલાદપર એના બાપનું કશું ચાલ્યું ? ના, ચાલ્યું. માટે આપણે તો પ્રભુનું જ ભજન કરવું જોઈએ, આપણે પ્રભુનું ભજન કરીએ, તો આ પ્રભુના સેવક જેવા બીજા

દેવો પણ રાજ થાય છે, અને આપણને મદદ કરે છે પ્રભુ પોતે જ (શ્રી ગીતાજી નામની એક ચોપડીમાં અર્જુનને કહે છે કે, જે બીજા દેવને ભજે છે તે અજ્ઞા છે અને મને ભજે છે તે જ્ઞાની છે માટે આપણે શ્રીભગવાનની સેવા કરીએ, તેનું ભજન કરીએ, તે કીર્તન કરીએ, એટલે બધુંય આવી ગયું.

નટુ—આ, ત્યારે આ બીજા પ્રભુને કેમ નહિ ભજતા હોય

આ—નટુ જેને પ્રભુ પવિત્ર બુદ્ધ આપે, ને જેના પર પ્રભુ કૃપા હોય તેનેજ પ્રભુનું ભજન કરવાનું સુએ છે. પવિત્ર હવી જીવો એટલે ભકતો પર પ્રભુની કૃપા હોય છે, તે તેઓ પ્રભુને ભજે છે, પત્રી મદિરમાં શ્રીઠાકોગજી દર્શન થયાં એટલે સા દર્શન કરવા લાગ્યાં નટુને તે બાએ ઉચકીને દર્શન કરાવ્યા, એટલે તે જે જે કરતે રાજ રાજ થઈ ગયો

પાઠ ૧૫ મો.

દેવોનાં કાર્ય.

આ—નટુ, પ્રભુ તો સૌ દેવોના રાજા છે, બધા દેવ પ્રભુ દાસ છે ને પ્રભુએ સોપેલા કામ કરે છે, વળી દેવો ઉપ જ્યારે સકટ આવે છે, ત્યારે તેઓ પ્રભુને શરણે જાય છે, એટલે પ્રભુજી તેમનું દુઃખ ભાગે છે.

નટુ—આ, એ દેવોને પ્રભુએ શાં શા કામ સોંપ્યાં છે ?

૧૧—નહુ, તે હું, તો બરાબર નથી જાણતી. જા, જઈને તારા બાપાજીને પૂછી જો.

નહુ દોડતો તેના બાપાજી પાસે ગયો.)

૬—બાપાજી, મારી બા કહે છે, બધા દેવ પ્રભુના દાસ છે, તો પ્રભુએ એ દેવોને શા શા કામ માપ્યા છે તે મને કહો.

૧૫જી—નહુ, તું તો બહુજ જબરો છે, આજથી તારે આ શું ?

૬—શું બાપાજી મારી બા તો મને રોજ સારી સારી વાતો કહે છે ને હું આનંદથી સાંભળું છું, આ તો મારી બાને નહોતું આવડ પાટે તમને પૂછવા આવ્યો.

૧૫જી—સાલગ, વિષ્ણુને શ્રીરામવાને જગતનું પાલનપો ભુ કરવાનું કામ માપ્યું છે, તે બધા જગમા વ્યાપીને બધાનું પાલનપોષણ કરે છે બ્રહ્માજી આ બધી સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરે છે, ને શિવજીએ નૃસિંહો સહાર કરે છે. ઇન્દ્રરાજ સ્વર્ગનો રાજા છે. ને તે જે જીવ પુણ્ય કરે છે તેને સ્વર્ગમાં લઈ જઈને સુખ આપે છે બળનો અધિપતિ છે વરુણદેવ જગમા વરસાદ વરસાવે છે, પણ તે ઇન્દ્ર ગજની આજ્ઞાને આધીન છે ગણપતિ કોઈ પણ દૌરિક કામ જલદીથી પુરૂ કરવામાં માણસ મદદ કરે છે આમ સૌ દેવોને પ્રભુએ કામ માપ્યાં છે, તે તેઓ કરે છે, પણ ભકતો પર તેમની સત્તા નથી. ભગવાને ભકતોને તો પોતાનું ભજન કરવાને સૃષ્ટિમાં બનાવ્યા

છે, એટલે તેઓ તો પ્રભુનીજ સેવા કરે છે, તેમને બીજા દેવને લજવાની કે સેવવાની જરૂર હોતી નથી, રાજા” |
 યોગબાણ થયા પછી હલકાની યોગબાણની શી જ છે ? ખરી રીતે પ્રભુની સેવામાં આખા જગતના બે દેવોની સેવા આવી બચ છે, માટે આપણે તો બી કોઈ દેવની વાત ન કરતાં શ્રીભગવાનની સેવા ને લઈ કરવું જોઈએ. આમ છતાં કોઈ દેવનો તિરસ્કાર ન થા પ્રભુના સેવક તરીકે એમને ગણવા જોઈએ, અને એ રી આપણે તો આપણા પ્રભુનેજ વળગી રહી તેમજ લી થવું જોઈએ.

પાઠ ૧૬ મો.

શ્રીકૃષ્ણનું રમકડું.

બા—નહુ, આ જે બધા દેવોના રાજા છે, ને સાથી મોટા મોટા દેવ છે, તે શ્રીકૃષ્ણ છે તે નંદરાયજીને જશોદાજી ત્યાં પ્રકટ થયા હતા એ પ્રભુની આ આપણે જે સેવા છે. આ પ્રભુ છે, તે સૌ દેવોના ઉપરી એ શ્રાવણ વદ આઠમે ચૌમાસમાં પ્રકટ થયા હા નાનપણમાં એમણે જન્મના લોકોને બહુજ આનંદ આપ હતા, એક દિવસ તે બહાર પારણામાં પોઢયા હા તારે આકાશમાં ચાંદો ઉગ્યો, આ જોઈને પોતાની બા કહે છે બા, બા, મને પેલું રમકડું આણી આપો. મ રમવું છે, માતા જશોદાજી કહે છે, બેટા, ચાંદો બહુ

હોયો છે, એ ન લેવાય, ને ન રમાય, મીઠુ કડુ રમ-
કડુ મારો પ્રભુ તો ખૂબ રડવા લાગ્યા, ને રડતા રડતા
કહેવા લાગ્યા કે ના, મને એજ રમકડુ જોઈએ જ્યાં
મજના લોક ખૂબ ગભરાયા. પછી ન હરાયજીએ ને જશો-
દાજીએ એક કળા કરી. એક થાળીમા પાણી રેડ્યું અને તેમા
ચંદ્રમાનો પડછાયો ગતાર્યો, પ્રભુ તો પકડવા જાય, પણ
આંદો હાથમા ના આવે. આથી પ્રભુ હસવા લાગ્યા ને
ચાદાને કહે છે કે, આવ, તને રમાડું, નહિ મારું,
આપણે સાથે રમીશું. માતાજીને કહે છે કે ઓ બા, આ
આંદો જીએ, મારાથી બીએ છે, ને સંતાઈ જાય છે, હું
ના કહું છું તો પણ બીએ છે. જો, મારી પાસે મહાર
આવે તો હું રમાડું આમ બોલે ને હસે ને આજમાંથી
આનંદના આમુ ગરે પછી જશોદાજીને કહે છે કે, ઓ
બા, હું કેવો જખરો છું કે, આ આંદો પણ મારાથી
બીએ છે? તું મને ખૂબ મેવા, મીઠાઈ, માખણ, ફદ
વગેરે ખાવાનું આપ, આપ કર, એટલે મોટો થઈ નહિ
ને જખરો થઈને સૌ વેરીઓને પાસરા કરું, જશોદા તો
આ સાબળી ખૂબ હસ્યા, ને પ્રભુને આનંદથી ખોજાનાં
લપને બચી કરવા મહી પડ્યાં.

નંદુ—બા, આ પ્રભુ તો ખરા કહેવાય તો, કેવો આનંદ કરાવે
છે ને કેવું રમે છે ?

પાઠ ૧૭ મો.

ફૂલની સાથે રમત.

કનુ—ઓ ફૂલ આવ. અહીં આવ, એ પાખરી ઉપર રહોને માની સોડમા શુ હિચકા આવ છે ? મને તારી જોર રમવાનુ બહુ ગમે છે. તુ કોમળ છે, પવિત્ર છે, મૃદુર છે, નિર્મળ છે ગસિક છે વાહ, તારા ગુણનો પાર નથી આવ આપણે રમીએ તુ મારી સાથે રમે તો મને બહુ મજા પડે !!

ફૂલ—કનુભાઈ, તમે કહો છો, તે વાત ખરી છે, પણ હું કોમળ છું, તેથી તમારી પાસે મને ઇજા થવાની બીક લાગે જો હું તમારી સાથે રમવા આવું, તો ચાળાઈ જાઉં ને ચુથાઈ જાઉં માટે તમે તમારા જેવા ભાઈબધો સાથે રમો હું કોમળ છું, તેથી મને માગ કરતા પણ કોમળ શ્રીભગવાન સાથે રમવાનું બહુ ગમે છે હું પ્રભુ સાથે એક દિવસ ગમીને મારી જાદગી પુરી કરી આનંદી થાઉં છું પ્રભુ સાથે સદા રમવું એજ જીવનનું કામ છે કાહ્યા માણસોએ આખા જીવનમા પ્રભુ સાથેજ રમવું જોઈએ કનુભાઈ, તમે પણ જો પ્રભુ સાથે રમો, તો બહુજ મજા પડે નાટે મારી સાથે અથવા બીજા સાથે રમવાનું છોડી પ્રભુ સાથે રમો

કનુ—અરે કોમળ કુસુમ !! તારી વાણી બહુ મીઠી છે, ખરે ખર, તમે બધા પ્રભુ સાથે રમવાજ પ્રકટ થાઓ છો, માટે તમારી વાણી બહુ કોમળ છે મને તમે મારી જોરે

ગ્રીને પ્રભુ સાથે રમવાતું શીખવેા, એટલે હું પણ પ્રભુ સાથે રમવા મહી પડું.

૧૬—ના, ના, અમને એવું પાલવે નહિ. અમે તે તનારી સાથે રમીએ, તો પ્રભુ સાથે રમવા લાયક ન રહીએ, માટે તમેજ તમારી મેળે રમો. હું તો પ્રભુ સાથે જ રમીશ

કનુ—ઓ કુસુમ !! તુ મારા હાથમાં આવ. હું તને નહિ યોગવા દઉં. બહુ મિઠાશથી ને કોમળતાથી તારી સાથે વર્તીશ, અને જાગવીને મારી બા પાસે લઈ જઈશ, મારી બા તને પ્રભુ પાસે લઈ જશે, માટે ઘેગ પ્રભુજી બિરાજે છે. મારી બા તમારા જેવાં બીજાં ફૂલ લાવી તેમને એકઠા કરી માળા બનાવી પ્રભુને પહેરાવે છે આજે તને પણ તેમની સાથે પ્રભુ પાસે લઈ જશે.

આ વાન સાંભળતાં પાંખડી પરથી એકદમ ફૂલ ગરી પડ્યું, ને મલકાતું મલકાતું ને નાચતું નાચતું પૃથ્વી પર પડી ગયું. કનુએ તે બહુ ધીમેથી લઈ લીધું, અને હાથમા બહુ કોમળતાથી બેસાડી તેને બેતો બેતો ને હસતો હસતો તેની બા પાસે આવ્યો.

પાઠ ૧૮ મો.

ફૂલની સાથે રમત.

કનુ—બા, બા, એક ગમત છે

બા—બેટા કનુ, શું કંઈ નવાઈ જેવું થયું છે ?

કનુ—હાજી, આ ફૂલ એક પાંખડી પર હિચકા ખાતું હતું, તેની પાસે હું ગયો, પછી મે તેને મારી બેઠે રમવા

આવવા કહ્યું, તેણે માગથી બીને ના કહી, અને કહે છે કે. અમે તો પ્રભુ જોડે ગમીએ છીએ, મેં કહ્યું મારે ઘેર પ્રભુ છે, નં ચાલ, હું તને મારી બા પાસે લઈ જાઉં, એટલે તે તને પ્રભુ પાસે લઈ જશે આ સાલગીને તે તગતજ હસતુ હસતુ ને નાચતું નાચતું જમીન પર પડ્યું । બા. યુ એ પણ પ્રભુને ઓળખે છે ?

મા—કનુભાઈ, ફૂલ તો પ્રભુને માટેજ ઉત્પન્ન થાય છે, એ એવા પવિત્ર અને કોમળ હોવાથી પ્રભુના દર્શન કરે છે તે પ્રભુને સમર્પવાનું કહ્યું, એટલે એને બહુ હુમ્મ થયો, તેથી પાખડી છાંડીને નીચે પડી ગયું. માણસને પણ બહુ હુમ્મ થાય, ત્યારે લાન ન રહે, અને કોઈવાર મૃત્યુ પણ આવી જાય, આમ આ ફૂલને પણ તે પ્રભુ પાસે લઈ જવાની વાત કરી એટલે બહુજ હુમ્મ થયો, અને હુમ્મલેજ જમીન પર પડી ગયું એ એની મેળે પ્રભુ પાસે જવા તારી પાસે આવ્યું, લાવ, હું જોઉં જોઈએ તારૂ ફૂલ હતું—કે, મા, જો કેવું જાણે હસતુ હોય એવું બીલેવું ને કપાળુ કપાળુ દેખાય છે મને તો એમ થાય છે કે, જાણે હું નજાગાડી લઉં

મા—જેટા, એ આગાઈ જાય, એમને આપણા સ્વાર્થ માટે હું ન દેવાય એ તો પ્રભુ પાસેજ શોભે અહીં લાવ

હતું—કે જો, એમ કહી એની માના હાથમા ફૂલ મૂકયું

માએ તેને કલગીમા વચ્ચેવચ્ચે ગુચ્છ્યું, ને તે કલગી પ્રભુ પાસે ધરાવી દીધી પછી કનુ ધીમે રહીને આનંદ ભેર જોવા લાગ્યો મીઠા ને ધીમે પવન વાવા લાગ્યો, એટલે

એ ફૂલની પાદડી હાલવા લાગી એટલે કતુ બોલ્યો. બા.
બા જો, આ ફૂલ મને ચાખા પાડે છે. મેં તેને પ્રભુ ખાંસ
આપ્યું ત્યારે મને એમ કરે છે

મા—ના બેટા એ તો ચાખા નથી પાડતું, પણ તને આ
શીર્વાદ દે છે ને શિખામણ આપે છે, એ કહે છે કે કદુ
નારૂં સાડૂં થશે અને તું અમારા જેવો રૂપાળો, પવિત્ર
ને કોમળ બની પ્રભુ સાથે રમજે.

કનુ—નાહ ! બા આ ફૂલ તો બહુ ભલું કહેવાય !

પાઠ ૧૯ મો.

શ્રીકૃષ્ણની રમતો.

એક દિવસ શ્રીકૃષ્ણ ગારજામા રમતા હતા, ત્યાં પાંસ
એક કુલી હતી કુલી સ્ફટિકમણિની હતી એટલે
અંદર શ્રીકૃષ્ણ પોતાના પડછાયો મીઠા.

શ્રીકૃષ્ણ—મેંયા જુઓ આ કુલીમા મારાજ જેવો કોઈ બાળક
સ તાર્ક રહ્યો છે એ કોણ છે ? ને કેમ સ તાણ ગયો છે ?

જશોદા—(હસીને) બેટા, જો એ તારા જેવો કોઈ બાળક
અંદર પેમી ગયો છે જા, તું એની જોડે રમ

શ્રીકૃષ્ણ—બા, બા જો ને, એની સામે હું જોઉં છું. ત્યારે
એ મારી સામે જુઓ છું, ને હું બોલું છું, ત્યારે એ પણ
બોલતો હોય એમ મોં હાલે છે. ઓ બા, જોને હું હાથ
હલાવું છું, ત્યારે એ હાથ હલાવે છે. મને એ ચાખા પાડે
છે, તું એને સમજાવ. નહિ તો હું મારીશ

જશોદા—(ખૂબ હસીને) તું શા માટે ખીજે છે ? એ અંદર
થાંભલામાં રમે છે, ને તું બહાર રમ.

શ્રીકૃષ્ણ—લે આડ્યા માખણ, ખા, હું તને આપુ. (એમ કહી હાથ લાગો કરે છે.) ઝો! ખા, જો, હું એને માખણ આપુ છું, ત્યારે એ મને પણ માખણ આપે છે! !!

જશોદા—ખેટા, એની મા પણ મારાજ જેવી છે, ને એ ખાગક પણ તારા જેવો છે, તેથી તું કરે છે, એમ કરે છે

શ્રીકૃષ્ણ—ખા, ત્યારે તું મને ભુલી જઈને એને રમાડીશ તો ?

જશોદા—ના ખેટા, એને નહિ રમાડું, તને રમાડું છું ત્યારે તારી જોડે એ પણ રમે છે

શ્રીકૃષ્ણ—એ બહાર આવે તો હું પણ એની જોડે રમું આવ, ભાઈ, તું બહાર આવ આપણે જોડે રમીશું. હું તને નહિ વડું ખા, પા, જો ને, એ પણ મને અંદર બોલાવે છે, [આ બધું જોઈને પ્રભુ હસવા લાગ્યા એટલે તે ખાગક પણ હસવા લાગ્યો] એટલે

શ્રીકૃષ્ણ—ખા, ખા, જો હું હસું છું, ત્યારે એ પણ હસે છે. મને ખૂબ રીસ ચડે છે, પણ શું કરું ? થાંભલામાં સતાઈ જઈને ચાળા પાડે છે એટલે.

જશોદાજીએ આ સાંભળી પ્રમુને ખોળામાં લઈ લીધા, ને હરખથી ચુબન કર્યું.

પાઠ ૨૦ મો.

પવિત્ર કામ.

નંદુ—ખા, આજે હું રમવા ગયો હતો, ત્યા રમત રમતાં બે છોકરા લડી પડ્યા, એટલે હું નાશી આવ્યો કામ લડે તો મને ગમતું નથી, તેથી હું ત્યા ન ઉભો રહ્યો.

મા—નંદુ, બહુ સારું કર્યું, સારા છોકરા કદી લડે નહિ. મારા ભાઈ બેન કે બે ભાઈ કદી કળ્યા ન કરે, તે તો બહુજ આનંદથી જોડે રમે.

નંદુ—મા, બુઓને, તમે શ્રીકૃષ્ણને બળદેવજીની વાનો કંડે છો, તેમા શ્રીકૃષ્ણ ને બળદેવજી બે ભાઈ કેવા જોડે રમે છે ?

મા—બેટા નટવર, એ તો પ્રભુ કહેવાય, એમની વાત ન થાય એ તો બે ભાઈ જોડે રમે, જોડે સુએ, જોડે ઉઠે, જોડે જમે ને જોડે હરે ફરે, જમનાજીને કિનારે જાય તો જોડે, ને ગાયો ચારવા જાય તો પણ સાથે જ જાય એ તો દેવલોક કહેવાય.

નંદુ—પણ એ ઉપરથી આપણે એવું નહિ સમજવાતું કે હવે પણ બે ભાઈઓએ લડવું નહિ ? શ્રીકૃષ્ણ ને બળદેવજીને પેઠે સપીને રહેવું એટલે રમવામાં, જમવામાં ફરવામાં ભણવામાં બહુજ આનંદ પડે.

મા—બેટા, એ વાત તો સાચીજ છે, તમે બે ભાઈ છો, પણ કોઈ વાર તકરાર કરો છો, ત્યારે તું સમજી જાય છે, તેથી મને બહુજ વહાલો લાગે છે, લગુ બહુ આડો છે, ને નથી માનતો તે મને નથી ગમતું, પણ હું શું કરું એનું હું શિખામણ દઈને ચાકી ગઈ.

નંદુ—મા, હું તો તમારો જીવ બચ્યા માટે બીજાં છું, કાન્સ કે તમે બહુ પવિત્ર છો, અમારા ગુરુજીએ એક દિવસ નિશાળમાં કહ્યું હતું કે, પવિત્ર માણસને લાગણી થાય એવું કામ ન કરવું, તમે તો મોરો બા છો, અને પવિત્ર છો, એટલે તમારી મરજી પ્રમાણે વર્તવું એ મારી ફરજ છે, તમે ખુશા રહો તેવુંજ હામ અમારે કરવું જોઈએ.

ખા—બેટા, તુ બહુ ડાહ્યો છે, સવારમા ઉઠતા પ્રભુનું નામ દે છે, ઉડીને તરતજ પ્રભુના મુખના દર્શન કરે છે, પછી પરવારીને નાહી ઘોઘ પ્રભુનું ભજન કરે છે વળી રોજ તિલક પણ કરે છે, પ્રભુનું ભજન કરી પછી મને પગે લાગે છે તારૂં કામ બહુજ પવિત્ર બાળકના જેવું છે મોટો થાઉં ત્યારે પણ આવો ડાહ્યો રહેજે, અને સુખી થજે, એવો હું તને આશીર્વાદ આપુ છું, અને સોખન કરીને ભગુને પણ તારા જેવો ડાહ્યો બનાવ, એવી હું તને આશા કરું છું.

નંદુ—ખા, ભગુભાઈ પણ સવારમા ઉઠતા પ્રભુનું નામ દે છે, નાહીને તિલક કરે છે, તમને પગે લાગે છે માત્ર કોઈ વાર તેઓ ખૂબ આડાઈ કરે છે, એટલો જ દોષ એમનામા છે.

ખા—બેટા, તારી વાત ખરી છે, પણ મને આડાઈ નથી ગમતી.

નંદુ—ખા, ધીમે ધીમે ભગુભાઈ પણ ડાહ્યા થઈ જશે તમે ચિંતા ન કરશો, તમે તેમના પર કૃપા કરો, તો તે તર તજ ડાહ્યા થઈ જાય

ખા—બેટા પ્રભુ તેનાપર કૃપા કરીને તેને ડાહ્યો કરી દે, એટલે મને ખૂબ આનંદ થાય તને દેખતા માફ કાળજી કરે છે

પાઠ ૨૧ મો.

નંદુ ને ભગુ.

નંદુ—ભગુભાઈ, ખા આજે તમારે માટે બહુ ચિંતા કરતા હતા તમે બધી વાતે સારા છો, પણ કોઈવાર આડાઈ-કરો છો, તે બાને નથી ગમતું. બાને તમારે માટે બહુ જીવ બળે છે

ભગુ—નટુભાઈ, હું સવારમાં ઉઠતા પ્રભુનું ભજન કરું છું, હમેશા નાહી ધોઈને તિલક કરી પ્રભુનું નામ દઉં છું, વળી બાને હમેશા પગે પશુ લાગુ છે.

નટુ—આ દામ બા તમારૂં સારૂં ગણે છે, પણ તમે આડાર્થ કરો છો, તે વખોડે છે. આપણા બા કેટલા બધાં પવિત્ર છે ? તેમનો જીવ બળે તો પ્રભુને જામે નહિ, મટે હવે તમે કરી આડાર્થ ન કરો તો સારૂં. (આ સાલગી ભગુ બંધની આંખોમાં પાણી આવી ગયું ને રડતા રડતા)

ભગુ—નટુભાઈ, હવે હું કદી આડાર્થ નહિ કરું. આજ સુધી મેં આડાર્થ કરી હોય, તેના ગુના બા મને માફ કરે તો સારૂં.

નટુ—ચાલો ભગુભાઈ, આપણે બા પાસે જઈએ, તેમની પાસે તમે કદી પણ આડાર્થ ન કરવાની કબુલત આપો, એટલે તમારા આજ સુધીના ગુના માફ કરી તમને આપણે આપશે. મને તો તેઓ ખુશી થઈ ખૂબ આશીર્વાદ આપે છે.

બેઉ છોકરા હોડતા પોતાની મા પાસે આવ્યા, અને પલાઠી વાળી પગે લાગીને બેસી ગયા.

બા—બેટા નટુ, બેટા ભગુ, અત્યારે બેઉ હોડતા ક્યાથી આવ્યા ? મને કંઈ કહેવા કે વધાઈ ખાવા આવ્યા હો. એવું લાગે છે ? બેટા નટુ, તારા ઉમળકાને પાર નથી. પણ ભગુનું મોં રડુ રડુ જેવું કેમ દેખાય છે ? ભગુભાઈ, તને કોઈએ પજવ્યો તો નથી ? નટુ બહુ ડાહ્યો છે, તે તને પજવે નહિ. પછી ખરી વાત પ્રભુ બાણે.

ભગુ—બા, નટુભાઈ મારાથી નાના છે, છતાં તે ગાહુ રાહ્યા છે, મને કોઈ વાર આડાર્થ કરવાની ટેવ છે તેથી તમને

ગમતું નથી, એ વાત મને આજે નટુભાઈએ કહીને ઠપકો આપ્યો. બા, હવે હું કદી આડાઈ નહિ કરું, મેં આજ સુધી તમારા જે શુના કર્યા હોય તે માફ કરો. (આમ બોલતા બોલતા ભણ રહી પડ્યો.)

બા—બેટા ભણ, મારે તો તમે જેવું સમાન છે, મારા હાથ ની બધી આંગળીઓ. મારે સરખી છે, પણ તું ડાહ્યા થઈશ, તો નેટો થઈશ, ત્યારે સુખી થઈશ. હું જીવ આજીવું, તે તારા ભક્ષા માટે. પણ તે તારી મેળે તારી બૂલ બૂલ કરી, તેથી હું તારા પર બહુ રાજી થઈ છું હવે ડાકો થવો, એટલે પ્રભુ તાગ પર રાજી થશે.

ભણ—મા બા, હવે હું હમેશા નટુભાઈની પેઠે વર્તીશ ને સદા તેમજી જ સોખતમા રહીશ.

નટુભાઈ—મા હવે ભણભાઈ બહુ ડાહ્યા થઈ ગયા છે, તેમને પોતાને આડાઈ કરવા માટે ખેદ થયો છે, માટે હવે કદી આડાઈ નહિ કરે મને પણ કબુલત આપી છે. અને તમારી પાને પણ કબુલ કરે છે તેમને આનંદ માથે આશીર્વાદ આપો, એટલે તે ડાહ્યા થઈ જાય.

બા—બેટા નટવર, તારી સોખતથી ભણભાઈ સુધરશે, તેની મને ખાત્રી છે પ્રભુ તમને જેઠને સાજા તાજા રાખે અને પવિત્ર અનાવી અર્વ રીતે સુખી કરે.

પાઠ ૨૨ મો.

શ્રીરામ અને લક્ષ્મણ.

બા—નટુ, ભણ, આવો, અહીં આવો, એક મીઠી મીઠી તમારા જેવા બે ભાઈઓની વાત કહું. (નટુ ભણ મેડા પર હતા, તે દોડતા આવ્યા) તમે શું કરતા હતા ?

નદુ—બા, અમારા ગુરુજીએ નિશાળમાં આપેલા પાઠ અમે મોઢે કરતા હતા, અમને બોલાવ્યા, એટલે અમે દોડી આવ્યા. હવે વાત કહો.

બા— જો તમારે પાઠ કરવાના બહુ બાકી હોય તો જાઓ, પાઠ કરો, વાત પછી કહીશ

ભગુ—ના, બા, હવે કશું બાકી નથી, પાઠ કરી રહ્યા હતા, ને તમે બોલાવ્યા.

બા—એટા ભગુ, તે બે દિવસથી કશી આડાઈ કરી નથી, હવે મારા જીવને બહુ શાંતિ થઈ, તું ડાહ્યા થઈ ગયો એ આનંદની વાત છે.

ભગુ—બા, એમા ઉપકાર નટુભાઈનો છે, નટુભાઈએ જો મને શિખામણ ન દીધી હોત, તો હું એ મારી કુટેવ ન ભુલત.

નદુ—બા, એ ટેવ તો તમેજ ભુલાવી, તમે મને એમની એ ટેવની વાત ન કરી હોત તો હું શિખામણ શી રીતે આપત ? હું તો એમ જાણતો હતો કે, ભગુભાઈ પજવે છે, તે પણ જાને ગમતુ હશે. જ્યારે તમે મને કહ્યું, ત્યારે મેં જાણ્યું કે, ભગુભાઈની આડાઈની કુટેવ તમને નથી ગમતી

બા—એટા, જે બાળક તોફાન ન કરે, તે માઆપને બહુ વહાલું લાગે છે, તેના પર માઆપની પ્રીતિ બહુ રહે છે, જો હમેશા તારા પર મારી ભગુભાઈ કરતાં બહુ પ્રીતિ રહેતી કારણ કે તું ભગુભાઈ કરતાં બહુ ડાહ્યા હતો. ભગુભાઈ તારી મોખતમાં રહે છે એટલે તારો સગ એને લાગશે સગનો રગ લાગેજ.

નદુ—બા, હવે વાત કહો. અમને ધીરજ નથી રહેતી.

બા—સાલજો, અયોધ્યા કરીને એક રૂયાળુ શહેર હતું, તેમા

દશરથ નામે રાજા હતા, દશરથ રાજાને ત્રણ રાણીઓ હતી (૧) કૈકેયી, (૨) કૌશલ્યાણ (૩) સુમિત્રાણ આ ત્રણ રાણીને ચાર પુત્રો થયા કૈકેયીને ભરત અને શત્રુઘ્ન કૌશલ્યાણને શ્રીરામ અને સુમિત્રાણને લક્ષ્મણ. કૌશલ્યાણ બહુજ પવિત્ર અને ભક્તિવાળા હતા, તેથી તેમને શ્રીરામ નામે એક પવિત્ર પુત્ર થયા એ શ્રીરામ એ શ્રીભગવાનનો અવતાર છે

ભગુ—મા તમે કહુતા હતા કે, ભગવાન તો જનમે નહિ ને મરે નહિ, આ તો તમે પહેલા કહ્યું હતું તેથી ઉલટું કહ્યું

ખા—ભગુ જ્યારે જગતમા બહુ અધર્મ થાય ત્યારે ભગવાન જગતપર અવતાર લે છે, પણ તે આપણી પેઠે જન્મતા નથી, એ તો કોઈ ભક્તને ત્યા દિવ્ય શરીરે પ્રકટ થાય છે કૌશલ્યા માતા અને દશરથ રાજાને ત્યા પણ એમજ પ્રકટ થયા હતા. એ શ્રીરામ બહુ રૂપાળા હતા, અને તેમના બીજા ત્રણે ભાઈઓ પણ રૂપાળા હતા, ચારેય ફરવા નીકળે, ત્યારે બાણે દેવ રમવા નીકળ્યા હોય એવું લાગે ચારેય સાથે ખાગમા ફરવા જાય, કચેરીમા જાય, સાથે ગેડી દડા રમે. બહુજ આનંદ કરે. આ બધું બહુ, પણ શ્રીરામને ને લક્ષ્મણને બહુ સ્નેહ હતો, બેઉ ચોરમાન ભાઈ છતાં લગાર પણ વિખુટા પડે નહિ લક્ષ્મણ તો પોતાના મોટાભાઈ શ્રીરામનીજ સેવા કર્યા કરે ભરતની પણ શ્રીરામચંદ્ર પર બહુ પ્રીતિ હતી, અતિશય પ્રીતિ હોવાથી ભરતણ શ્રીરામની સામે પણ બેઠ શકતા નહિ ભરતણ બે શ્રીરામ સામે જુએ, તે આનંદથી ભરતણની

આંખમા હરખના આમુઆવી જતા શ્રીરામ પર શત્રુદ્વની પણ પ્રીતિ હતી, ચારેય ભાઈ બહુજ બળવાન હતા, દશ રથ રાજા ચારેય કુવરને જોઈ બહુ રાજી થતા, ને પ્રભુને ઉપકાર માનતા કે, ભગવાને પ્રસન્ન થઈને મને આવા પવિત્ર રૂપાળા પુત્રો આપ્યા છે રાજા જોડે બેસાડી ચારેયને ભણાવે, સારી શિખામણ આપે. ચારેય ભાઈ રાજા થઈને પિતાજીને પગે લાગી ભણવા બેસે. ભણી રહ્યા પછી રમવા જાય. વળી વસિષ્ઠ નામના તેમના કુળગુરુ ઋષિ હતા, તેમની પાસે પણ ચારેયભાઈ ભણવા બેસતા. હવે બીજી વાત કાલે કહીશ કાલે આવજો.

નંદુ—બા, બા, અધુરી વાત ગઈ એ તો અમાનાથી નહિ રહેવાય, પણ કાલે કહેવાનું કહો છો, એટલે ઉડી જઈએ છીએ
નંદુ—જુભાઈ જુઓ, શ્રીરામ, લક્ષ્મણ ભરત ને શત્રુદ્વ કેવે કહ્યા છે ?

પાઠ ૨૩ મો.

શ્રીરામ અને લક્ષ્મણ.

ભગુ—બા, બા, કાલની અધુરી વાત કહો

નંદુ—પણ બા, તમે કાલે કહ્યું કે, જ્યારે અધર્મ થાય ત્યાં પ્રભુ જનમ લેછે, તો આ પ્રભુએ શા માટે જનમ લીધો ? દશરથ રાજા તો બહુ પવિત્ર હતા. બીજા કોણ એવા હતા, કે જે પાપ કરતા ?

બા—(હસીને) નટવર, તારો પ્રશ્ન ખરો છે. તે ન પૂછ્યું હોત તો પણ આ વાત તો હું તને કહીતજ. સાંભળ

દક્ષિણમાં લંકા નામે એક દેશ છે, તેમાં રાવણ નામે એક રાક્ષસ રાજા હતો, તેણે બધા દેવોને હરાવીને પોતાના નોકર બનાવી દીધા, વરુણ પાણી ભરે, યવન એના ઘરનો પૂજો વાળે, ઇંદ્ર પૂલનો હાર ગુંથી લાવે, જો કોઈ દેવનો વાંક પડે તો કેદમાં પુરી દે, એણે બહુજ રાજાઓને પકડીને કેદ કરીને આખી દુનિયા જીતી વળ્યો, એટલું જ નહિ, પણ સ્વર્ગને પાતાળનો પણ કેટલોક ભાગ એણે જીત્યો હતો. એનો ભાઈ કુલકર્ણુ તો જાણે મોટો પર્વત, 'આ સાંભળી બેઉ બાળકો ખડખડ હસી પડ્યા) એ તો બહુ ઉદાઝવેલો હતો, ઉંઘ ઉંઘજ કરે, ને જાગે ત્યારે ખૂબ ખાંચ મા ખાંચ કરે, ને ઘરાંચ નહિ એને માટે આવવાનું ખૂબ નૈયાર ગાખવું પડે.

નંદુ—મા, ત્યારે એનું પેટ કેવડું મોટું હશે? (બેઉ બાળકોના હસવાનો પાગ નથી.)

મા—એટલું પેટ તો મોટા પહાડ જેવડું એનું મોટું તો જાણે મોટી મખોલ જેટલું મોમા મુકે તે બધું બારોબાર પેટમાં ઉતરી જાય. એમને વિલીંબણ કરીને નાનો ભાઈ હતો. તે મટુજ પવિત્ર ને પ્રભુનો ભક્ત હતો. રોજ તિલક કરે, પ્રભુની સેવા કરે, ભજન કરે, સાબાપને પાચે લાગે, કદી જીકું બોલે નહિ. પોતાના મોટાભાઈ રાવણ તથા કુલકર્ણુ તોફાની હોવાથી તેમને શિખામણ દે પણ તેઓ માને નહિ.

નંદુ—મા, મારા આપણએ તો એક દિવસ કહ્યું હતું કે, ઇંદ્ર રાજા બળવાન દેવ છે, તો એનું શી રીતે રાવણે કબજે કર્યો હશે?

બા—સાભળો, મહાદેવ નામે દેવ છે તે બહુ લોભા છે તેમ
નું તપ કરે તેને એ માગે એ વરદાન આપે છે. આ
રાવણે તપ કર્યું એટલે મહાદેવે પ્રસન્ન થઈ તેને અમૃત
પાઈને વરદાન આપી અમર બનાવ્યો વળી દશ માથા
પણ આપ્યા, વીસ હાથ આપ્યા. (આ સાભળીને બે
બાળકો નવાઈ પામ્યા આથી તે બહુ બળવાન થઈ પી
બને દુઃખ દેવા લાગ્યો.

ભગુ—બા, એ મહાદેવે તો બહુ ખોટું કર્યું, એવા ખરાબને
વરદાન આપી બળવાન કર્યો! આ દેવ સારા ન કહેવાય
વળી દશ માથાં ને વીસ હાથ આપ્યા! એટલે તો વીસ
હાથે લોકોને પજવે ને મારે

બા—બેટા, મહાદેવ પણ પ્રભુના ભક્ત છે, તે પણ પ્રાનુ
ભજન કરે છે, પણ તેઓ મહુજ લોભા છે. તેથી કેટલીક
વાર અવિચારી વરદાન આપી દે છે, તેથી પ્રભુને મહેનત
પડે છે, ને દુઃખમાથી લોકોને છોડાવવા પડે છે.

નહુ—બા, ભગવાન કેટલા બધા દયાળુ કહેવાય? લોકોને દુઃખ
દે, તેને માટે ચોતે અવતાર લે, ને દુઃખ દેનારને સજા
કરે. આપણા પ્રભુજી તો બહુ દયાળુ છે, મને તો એવા
દયાળુ પ્રભુ બહુજ ગમે છે.

ભગુ—પણ બા, કુભકર્ણ બહુ ઉધતો શાથી?

બા—પ્રજ્ઞાજી કરીને એક દેવ છે, તેમનું તપ કુભકર્ણે કર્યું,
તેમનું ખૂબ ભજન કર્યું, ત્યારે પ્રજ્ઞાજીએ દર્શન દીધાં,
પછી વરદાન માગવા કહ્યું, તે ઇંદ્રાસન એટલે સ્વર્ગનું
રાજ્ય માગવાનો હતો, તે વાત પ્રથમથીજ પ્રજ્ઞાજી જાણતા

હતા, માટે તેની જીભ પર સરસ્વતીને બેસાડી દીધી. એવો
તે ઇંદ્રાસન મારવા બંધ છે. તેવી જીભ સરસ્વતીએ ફેરવી
નાખી, એટલે ઇંદ્રાસનને બદલે નિંદ્રાસન મગાઈ ગયું,
આથી તે બધા ઉંધ ઉંધ કરતો.

નંદુ—ખા, એ સરસ્વતીએ સાફ કંઈ, નહિ તો તે સ્વર્ગનો
નાબ થાત, તો લોકોને બહુ દુઃખ દેત. બિચારા દેવોની
તો શીએ વલે કરત.

ખા—હવે જાઓ, વળી બીજી વાત કાલે કહીશ

(જેઉ બાગકો ગમવા ગયા, ને આનંદથી રમવા લાગ્યા)

પાઠ ૨૪ મો.

શ્રીરામ અને લક્ષ્મણ.

ખા—નટવર, પાઠ કરી રહ્યા હો તો આવો પેલી અધુરી વાત
કહુ (જેઉ દોડી આવે છે)

સગુ—ખા, આજ તો વાત આખીય પુરી કહો

ખા—સાલજો, રામ, લક્ષ્મણ, ભગત અને શત્રુઘ્ન મોટા થયા
હવે શ્રીરામને ગાદીએ બેસાડવાનો દશરથે વિચાર કર્યો
અને ગાદી પર બેસાડવાનું મુદ્દત પછી નક્કી કર્યું, જે
દિવસ ગાદી પર બેસવાનું તે દિવસે એક વિદ્યુત આગ્યું,
ગજાની કૈકેયી રાણી બહુ રૂપાળી હતી, રાજા તેને જોઈ
લઈ એકવાર લડાઈમાં ગયા, લડાઈમાં કૈકેયીએ રાજાને
અણીને સમયે બહુ મદદ કરી, એટલે રાજાએ બે વરદાન
આપ્યા, એ વરદાન આ શ્રીરામ ગાદી પર બેસવાના થયા,
ત્યારે કૈકેયીએ માગ્યા, કૈકેયીને મથરા નામે બહુ ઝેરીલી

હાસી હતી; તેની શીખવણીથી કૈકેયીની ખુદ્દિ ભગડી, ખરાબ બોલતનું ક્ષણ કૈકેયીને મળ્યું તેની ખુદ્દિ ખરાબ થઈ. તેણે માગ્યું કે, શ્રીરામ ચૈત્ર વર્ષ વનમાં જાય, અને મારા કુવર ફરત ગાતી પર બેસે. દશરથ તો વચને બંધાઈ ગયા શ્રીરામે આ વાત જાણી એટલે તે વનમાં જવાની રજા માગવા દશરથ પાસે આવ્યા. પછી માતા કૈશિક્યાની આજ્ઞા લીધી. માતાજી તો આજ્ઞા આપતા આપતા રહી પડ્યાં, પછી સુમિત્રાની રજા લેવા શ્રીરામ ગયા. લક્ષ્મણની શ્રીરામપર બહુ પ્રીતિ હોવાથી તેમણે શ્રીરામને કહ્યું કે. હું પણ તમારી સાથે વનગાં આવીશ. તમારા વગર મારાથી રહેવાય નહિ સુમિત્રાએ પણ લક્ષ્મણજીને શ્રીરામ સાથે જવાની આજ્ઞા આપી, ને શ્રીરામને લક્ષ્મણજીને સાથે તેડી જવા આગ્રહ કર્યો. આખરે ઘણી આનાકાની સાથે શ્રીરામે તે વાત કબુલ રાખી શ્રીરામ અને લક્ષ્મણ વિશ્વામિત્રના યજ્ઞના ગ્ધણ ભાટે એકવાગ ગયા હતા, ત્યાંથી જનકપુરમા ગયા, ત્યાં જનક રાજાની કુવરી સીતાજીને સ્વયંવર હતો, એ સ્વયંવરમા જે ધનુષ્યની દોરી ચઢાવે, તેને સીતાજી વરે એવો ઠરાવ હતો, શ્રીરામે ખૂબ રાજઓના દેખતા તે ધનુષ્ય ચઢાવ્યું, દોરી ચઢાવતાં ધનુષ્ય ભાગી ગયું મીતાજી આથી શ્રીરામને પરણ્યા આ સીતાજી હાલ પરણીને અયોધ્યા સાસરે આવ્યા હતાં, તેમણે પણ શ્રીરામને કહ્યું કે, મને પણ સાથે લઈ જાઓ, સીતા બહુજ પવિત્ર સતી હતા, તે પોતાના પતિ વગર શી રીતે રહી શકે? શ્રીરામે વનમા કાટા વાગે, કાકરા

ખુએ, ઝાંખરા ઝીંટાય, વાવ, વડનો ભય, ફળકૂલ બ.ચ. પડે, રાક્ષસોનો ભય આ બધાં દુઃખ સીતાજીને કહી પી જોર જવા અથવા કૌશલ્યા પાસે રહેવાનો આગ્રહ કર્યો. પણ સીતાએ કહ્યું કે, તમારા દુ.ખે હું દુ.ખી ને તમારા મુખે મુખી. મને સાથે લઈ જાઓ, આખરે તેમને પણ સાથે લીધાં. દશરથ રાજાએ શ્રીરામના વિયોગમા શ્રીરામ વનમાં ગયા પછી દેહ મુકી. આ વખતે ભરત શત્રુઘ્ન મોશાળે ગયા હતા, તેમને તેડાવ્યા, ભગત તો અયોધ્યામા આવ્યા, ને શ્રીરામ વનમાં ગયાની વાત જાણી પોતાની માને બહુ ઠપકો આપ્યો, ટ્રેકેયી પણ હવે બહુ પસ્તાવા લાગી પણ શુ કરે ? ભરત અને શત્રુઘ્ન પછી વનમાં શ્રી રામને મળવા ગયા, ભરતે અયોધ્યા પાછા આવવા શ્રી રામને બહુ આગ્રહ કર્યો, પણ પોતાના પિતાનું વચન અને આજ્ઞા પાળનાર શ્રીરામ એક ના બે ન થયા તે તો વનમાંજ રહ્યા. વનમાં તેમણે ખૂબ ઋષિ મુનિઓની મુ લાકાત લીધી,

ભગુ—બા, વનમાં ઋષિમુનિ કેવા ? ત્યા તો વાવ વડનો ભય લાગે.

બા—બેટા, પહેલા આપણા દેશમાં તપસ્વી ઋષિઓ હતા, તેઓ જ ગલમાં છુપડી બનાવીને કે મઠ બાંધીને રહેતા, વળી વિદ્યાર્થીઓને વિદ્યા પણ લણાવતા, શાંતિ, સારી હવા, રૂપાબાં વન, પવિત્ર નદીઓ હોય એવા એવા સ્થાનમાં તેઓ રહેતા તેથી બુદ્ધિ બીલતી, એવા ઋષિમુનિ ઓએ આપણા ધર્મ શાસ્ત્રો રચ્યા છે. એ શાસ્ત્રોમાં કહ્યા પ્રમાણે આપણે ચાલવાનું. હવે આગળ વાત સાંભળો આ

શ્રીરામ, લક્ષ્મણ ને સીતાજી ગેદાવરી નામે એક પવિત્ર નદીને કાંઠે નાસિક પાસે પાદડાંની ઝુપડી બાંધીને રહ્યાં, એવામા પેલો રાવણ લકાનો રાજા સીતાજીને શ્રીરામ લક્ષ્મણ ઘેર નહતા. ત્યારે ઉચકીને નાશી ગયો. આથી શ્રીરામે હનુમાનજી નામે એક પોતાના ભક્ત પાસે સીતાજીની જોળ કરાવી. હનુમાને સીતાની શોધ કરી એટલે શ્રીરામે સુગ્રીવ નામે એક દક્ષિણના જળવાન રાજાની મદદ લઈ લકા પર ચઢાઈ કરી લકામા જતા વચમાં મોટો સમુદ્ર છે, તે પર પાળ બાંધી શ્રીરામ લકામાં પોતાનું લશ્કર લઈને ગયા, જખડુ યુદ્ધ થયું, તેમા શ્રીરામે અને લક્ષ્મણે રાવણનો પુત્ર ઇંદ્રજીત, કુલકર્ણ, રાવણ વગેરે સૌને મારી નાખ્યા. અને લકાનું રાજ્ય વિલીંબણ નામે રાવણનો ભાઈ હતા, તેને આપ્યું, આ વિલીંબણ બહુ પવિત્ર હતો એ વાત તો મેં આગળ કહી છે શ્રીરામનો આ પરમ ભક્ત હતો, પછી શ્રીરામ વિમાનમા બેસી સીતાજીને સાથે લઈ અયોધ્યા આવ્યા, ને ગાદી પર બેઠા, તેમણે બહુ સારી રીતે રાજ્ય કર્યું. પ્રજાને સુખી કરી, તે બહુજ ધર્મશીલ હોવાથી રાજ્યમાં રોગ થાય નહિ, વરસાદ બરાબર વરસે, જીવાન માણસ મરે નહિ. રાજ્યમાં બધાજ માણસો પવિત્ર હતા, કોઈ પણ માણસ પાપી નહિ. આવું રૂપાણું અને પવિત્ર રાજ્ય હોવાથી આજે પણ કોઈ સાડ પ્રજાને સુખી કરનાર રાજ્ય હોય તો 'રામરાજ્ય' કહેવાય છે, એથી ઉલટું પ્રજાને દુઃખ દેનાર રાજ્ય 'રાવણી રાજ્ય' કહેવાય.

પાઠ ૨૫ મો.

નંદુ, ભગુ ને માળા.

નંદુ—મા, આજે કંઈ આનંદની વાત કહેા. અમને ખૂબ મળત પડે

બા—પણ નંદુ, ને દિવસે તે કંઈ હું કે, મને ફૂલેની માળા

ગૂથના શીખવજો, પણ તુ તો ફરી શીખવાજ ન આવ્યો."

નંદુ—બા, તમે મને બોલાવ્યો નહિ, ને હું તો એ વાતજ

ભૂલી ગયો. આવો આજે મને શીખવો.

બા—(મોટેથી) ભગુ, આવ અહીં, ફૂલની માળા ગીબવી
હોય તો ! !

ભગુ—(એક તૈયાર માળા જોઈને) બા, આવુ તે અમને

આવડે ? આ તમે ભરો છો, એવા ફૂલ તો અમે ભરીએ,

પણ આ વચ્ચે કંઈ છે, એવું અમને ન આવડે.

બા—બેટા, ગીબીએ તો બધુ આવડે, આ નિશાળમા પાઠ

ભણેા જ ને પહેલાં ક્યારે આવડતા હતા ? આ પણ

પાઠની પેઠે શીખા તો આવડે.

નંદુ—શુ બા અમને ના આવડે ? મને આ વચ્ચે છે, એવું

કરતા પ્રથમ શીખવો. એ વચ્ચે છે એ શું કહેવાય.

બા—નંદવ, એને થાક કહે છે, જે લીલા દેખાય છે, તે

કોઈ સાગ છોડનાં કુમળાં ને સુવાળાં પાન છે, એની

નાની કાપલી લઈને વાળીને એ બનાવાય, એને નીલમ

કહે છે મોગરાના, તુલસીનાં અને સુખડનાં પાનનાં નીલમ

બહુ સુંદર થાય છે.

આ થાકમા ધોળી કળીઓ છે, તે મોતી કહેવાય, અને લાલ

પાદડી તે માણેક છે. એનાથી માળા બહુજ રૂપાળી દેખાય

ભગુ—બા. તમે થાક બનાવો, તે અમે જોઈએ અને શીખીએ થાક બનાવવા માંડ્યો નહુને ભગુ આતુરતાથી જોવા લાગ્યા, એમણે પણ હાથમા સળીઓ લઈ પોતાના માતાજી કરે એમ કરવા માંડ્યુ. માતાજી બતાવતા જાય ને નહુ ભગુ તે પ્રમાણે કરતા જાય, પ્રથમ નીલમ તૈયાર કર્યું, પછી માણેક તૈયાર કર્યું, પછી વચમા કાગિઓ લીધી, વળી માણેક લીધું ને ફરી નીલમ લીધું એટલે થાક તૈયાર થઈ ગયો. બેઉ ભાઈઓ ખૂબ ખુશી થયા.

બા—નહુ કરતાં ભગુનો થાક સારો થયો નહુ આમ કેમ ?

નહુ—બા, તમે થાક શીખવતા હતાં, ત્યારે માફ ચિત્ત એક બે વાર બહાર ગયું હતું, મારા બાપાજીએ એક દિવસ અમને કહ્યું હતું કે, કોઈ સારી ચોપડી તમને ગમે એવી હોય તો લાવજો, મારા પર એક દહારો બહુ રાજ થયા હતા, ત્યારે ઇનામ આપવાનું કહ્યું હતું, તે વાતમા મારો જીવ પેડો.

બા—જો ત્યારે, એક ગમ કરતા બીજામા ચિત્ત રાખીએ, તે. એકેય કામ સારું ન થાય, થાક કરતા બીજામાં મન રાખ્યું તો થાક સારો ન થયો, ભલુની વખતે જો બીજામા (રમત વગેરેમા) મન રાખીએ, તો કશું આવડે નહિ. વળી આ તો સેવા કહેવાય, એમા તો એક ચિત્ત હોય તોજ મજા આવે માટે દર્શન કરતા, વાત સાંભળતાં માળા મૂકતા, ભલુના, આવાંજ બીજાં કામ કરતાં કદી બીજામા મન ન રાખવું એથી એ કામો સારાં ન થાય. પ્રભુનાં વાતો કરતાં હોયએ ને વચ્ચે બીજી કોઈ વાત નીકળે તો તે પ્રભુને ગમતું નથી, ને પ્રભુ તેના પર નાખુશ થાય. તેમ સેવામાં પણ બીજી જગ્યાએ ચિત્ત રહે તો પ્રભુને ન ગમે.

નંદુ—બા, હવે કદી બીજી જગાએ ચિત્ત નહિ રાખુ. આ-
ગળ શીખવા.

માતાજી ફલ સળીઆમા પરોવવા લાગ્યા, તે જોઈને નંદુ
ભગુ પણ પરોવવા લાગ્યા, માલાઓ તૈયાર થઈ જવા આવી
ભગુ—બા, આ ફલ આમ નીચે મોઢે કેમ પરોવીએ છીએ.
ખરૂં જોતા ચતા પરોવવા જોઈએ

બા—ખેટા ભગુ, કૂડો એ ભક્ત છે, પ્રભુને સુગંધી આપીને
સેવા કરે છે, ભક્તોનો સ્નેહ પ્રભુના ચરણમાં ઢોય, આથી
તેઓની દૃષ્ટિ પણ પ્રભુના ચરણમાં ઢોય, આમ હોવાથી કૂલ-
રૂપ ભક્તો પ્રભુના ચરણમાં દૃષ્ટિ રાખવા નીચુ મુખ રાખે છે

નંદુ—ઓહો, બા ફલ તો જાણે સમજણા ઢોય એવા છે!
મને તેમની કોમળતા ને રૂપ જોઈ તેમના પર બહુજ
વહાલ આવે છે

પાઠ ૨૬ મો.

દયા.

ભગુ—બા, આજે હું નિશાળેથી આવતો હતો, ત્યારે રસ્તામાં
એક હલકી કોમને છોકરે એક નાના પતંગીઆની પાંખો
રમતાં તોડી નાખી આથી તે પતંગીયું બિચાઈ મરી ગયું.

બા—ભગુ, એ છોકરો બહુ ખરાબ કહેવાય, પતંગીયાં કીડી.
મ કોડી, વગેરે સર્વ પ્રાણી પ્રભુનાં છે. પ્રભુએ તેમને અને
આપણને પેદા કર્યા છે, આથી પ્રભુ તેમનો અને આપણો
પિતા છે, આથી જો આપણે તેમને દુ.ખ દઈએ, તો
પાપ લાગે, ને રીસ થઈ, પ્રભુને ખોટું લાગે, માટે આ-

પણથી કેઈ પ્રાણીને લગાર પણ દુખ નજ દેવાય, એ પ્રભુનાં બાળકો લલ્લે નાચે, કુદે ને રમે આપણે જેમ આનંદ કરીએ છીએ, તેમ તેઓ પણ બધા આનંદ કરે છે, તેમના આનંદમા ભગ કરવો એ બહુ ખોટું કામ કહેવાય, ઉલટું એમને જોઈને આપણે ખુશી થવું જોઈએ પ્રભુનાં જુદી જુદી જાતના આ પ્રાણી કેવી લહેર કરે છે, તે જોઈને આપણે આનંદી થવું પ્રભુ કેવો છે, કે આ બધા પ્રાણીઓને રમાડે છે. એક કીડીના દગ પાસે જમીને આપણે બેસીએ તો હાર બધ તેઓ પોતાના દરમા પેમે છે, અને નીકળે છે, આનંદ કરે છે. કેટલી બધી સખ્યા-બધ એકઠી દરમા રહે છે, પણ કંઈ લડતી નથી. આપણને એ નાના જંતુ પણ સપીને ગેહવાની શિખામણ આપે છે આવા સપીલા અને કોઈને ઈજા ન કરનારા ગરીબ પ્રાણીને પવિત્ર બાળક કંઈ દુખ ન દે, તેમજ કેઈ મોટી ઉમરનો માણસ પણ દુખ ન દે બેટા, આ તો બિચારા જીવતા પ્રાણીઓ છે, પણ આપણે વૈષ્ણવ તો જડનો પણ નિરસ્કાર ન કરીએ, એક ઢંકુ રસ્તામા પડ્યું હોય તેને પણ આપણે ઠોકર ન મારીએ કારણ કે એ ઢંકુ ગળડે તો બિચારા જમીન પર ચાલનારા નાના નાના કીડી જેવા જંતુ મરી જાય આપણે તો નીચું જોઈને ધીમે ધીમે ચાલીએ કે, જેથી નાના સરખા પ્રાણીને પણ ઈજા ન થાય આપણો હિંદુધર્મ બહુ દયાળુ છે, તેમાય વૈષ્ણવ ધર્મ તો બહુ દયાળુ છે, આપણા પ્રભુ પણ દયાળુ છે, તો એ દયાળુ પ્રભુના સેવકો પણ દયાળુ

બેઠએ, આપણે તો ગરીબનો પણ તિરસ્કાર ન કરીએ
 દયા એ ધર્મનું મૂળ છે, તમને બેઠ બાઈને પણ હું શિખા-
 મણુ દઉં છું કે, કદી કોઈને ખોટું લાગે એવું બોલશો નહિ.
 બધાં પર પ્રેમ રાખીને વર્તો. તમે જો બધાં પ્રાણી પર
 પ્રેમ રાખશો તો બધા તમારા પર પણ પ્રેમ રાખશે.
 જે માણસ બહુજ દયાળુ હોય છે, તેને સૌ ચહાય છે, તેમ
 જે બાળકો પણ દયાળુ હોય છે તે સૌને વહાલા લાગે છે.
 ભગુ—બા, આ તો તમે ખરૂં જ કહ્યું, આપણને કોઈ મારે કે
 દુઃખ દે, તો આપણને નથી ગમતું, તો બીજાં પ્રાણીને
 દુઃખ દઈએ તો તેમને નજ ગમે.

પાઠ ૨૭ મો.

દયા ભાગ ૨.

મા—નંદુ, એ તારા હાથમા શું છે ?

નંદુ—મા, આ તો પેલા આપણા ભાગના છોડનું પાખડું છે

મા—તેં એને કેમ તોડયું ?

નંદુ—રમવા માટે.

મા—એ બિચારું ત્યાં છોડપર હતું, ત્યાંથી તેં ચા માટે
 તોડયું ? એ આનંદથી પવનમા હિચકા ખાતું હતું, ત્યાંથી
 તેં એને ભાગી આણ્યું, એ બહુજ ખોટું કર્યું. આપણી
 આંગળી કોઈ ભાગી નાખે, તો કેમ થાય ? તેં તે દિવસે
 પેલે છોકરે પતંગીઆની પાંખો તોડી નાખી હતી, તેને
 કેવો ખરાબ કહ્યો હતો ?

નંદુ—પણ બા, એ તો જીવ હતો, જીવને દુઃખ દમ્રએ કે

ખાંડ કરીએ તો ખોટું કહેવાય, પણ આ તો છોડ છે.
એમાં કંઈ જીવ છે ?

મા—એમાં પણ જીવ છે, જીવ ન હોય તો તે વધેજ નહિ
મે તને તે દિવસે કહ્યું હતું કે, આપણે તો ઢેકાને પણ
ડોકર ન ભારીએ, તો આ તો છોડ છે

૧૬—શું ગાડ કે છોડનું પાન પણ ન તોડાય ?

મા—ના ન તોડાય ગાડનું કે છોડનું પાન તોડવું એ પણ
ખોટું કામ છે, સારાં છોકરા કદી છોડને પણ ઇલા ન કરે.

૧૬—ત્યારે બા, તમે તુલસીજીના પાન કેમ ચુટો છો ?

મા (હસીને) બેટા, એ તો પ્રભુની એવા માટે ચુટી જ
બુની સેવા માટે ફળ, ફૂલ કે પાન ચુટીએ, એ તો
વિવ્ર કામ છે, એમાં વાંધો નહિ. ખપ વગર ન ચુટાય
ન દિવસ આપણા ગુરુદેવનો જન્મ દિવસ હતો. તે દિવસ
આસોપાલવનાં પાન કેટલાં બધા આણ્યાં હતા ? અને તેના
તોરણો તથા ગુચ્છ બનાવ્યા હતા, વળી પ્રભુને હિંદોળામા
માધવા માટે કે ભરવા માટે પણ પાન લાવીએ, એ તો
પ્રભુની સેવા છે, અમથાં અમથા રમવા માટે ન ચુટાય
૧૬—બા હવે હું સમજ્યો, ખપ વગર છોડનું પાન ન ચુ
ટાય, પ્રભુની સેવા માટે ચુટાય.

પાઠ ૨૮ મો.

શ્રીકૃષ્ણ અને મરચું.

૧૬—બા, આજે હું માશીબાને ઘેર ગયો હતો, ત્યાં માશી
બાએ મુંદર ભજીયાં કર્યાં હતાં, મને માશીબાએ આગ્રહ
કર્યો, એટલે હું ખાવા માટે બેઠો, ભજીયાં મે ખાવા

માડ્યા કે, એટલું બધું તીખું લાગ્યું કે, મારાથી રડી પડાયું મેં તો વહેલાં વહેલાં જળ પી લીધું, ને પછી ઉડી ગયો. એમા એવું શું નાખ્યું હશે કે, તીખું બહુ લાગ્યું ?

ખા—નહી, એમા મર્યા બહુજ નાખ્યા હશે. નાના બાળકથી મરત્યુ તો તદ્દન ન બવાય આપણે કોઈને ત્યા ખાવા બેસીએ તો એવું થાય આમ ખાવા બેઠા પછી ઉડી જ ઈએ તો માશીબાને ખોટું લાગે કોઈને ત્યા ગમે તેટલો આગ્રહ કરે, તો પણ ખાવા બેસવું નહિ તમે નાના છોકરા અને વળી વહાલા લાગે એવા છે, એટલે ગમે તે ખાવા બેસાડે, પણ બેસીએ નહિ આ સ બ ધ મા મને એક શ્રીકૃષ્ણની વાત યાદ આવી

ભગુ—ખા, ત્યારે એ વાત તો અમને કહો

ખા—એક વાર શ્રીકૃષ્ણ રમવા ગયા હતા, ત્યાથી રમીને ઘેર આવ્યા, એટલે જશોદાજીએ જમવાને બેસાડ્યા

શ્રીકૃષ્ણ જમવા બેઠા, એટલે જશોદાજી પણ પામે બેઠા પ્રભુ તો થોડું જમ્યા, અને અદર મરત્યુ ચવાઈ ગયું, એટલે ખૂબ તીખું લાગ્યું, ભગવાન તો બહુજ કોમળ છે, તેમનું મુખ પણ કોમળ એટલે બળતીખું લાગ્યું, આથી રડારડ કરી મુકી, અને જમતા જમતા ઉડી ઘરમા દોડાદોડ કરી મુકી. જશોદા જીને કહે છે એા મૈયા, મને તીખું લાગ્યું, તીખું લાગ્યું, (આ સાબળી ભગુ કનુ ખૂબ હસ્યા.) જશોદાજી તો તરતજ મિઠાઈ લાવ્યા, અને પ્રભુને આપી પ્રભુએ મિઠાઈ ખાધી, એટલે તીખું મટી ગયું. આ બનાવ બન્યા પછી જશોદાજી કદી પણ પોતાના ઘરમા મરત્યુ રાખે નહિ, અને આપણા મદિરોમા પણ મરત્યુ વપરાય નહિ

લગુ—બા, તમે તો કદી કશામાં મારીબાના જેટલું મરચું નથી નાખતા.

બા—આપણે ઘેર પ્રભુ બિરાજે છે, પ્રભુની સામગ્રીમાં મરચું ન નાખાય, મરી નાખાય, આપણા ઘરમાં આપણે મરી વાપરીએ છીએ. મરચું તો બહુ ખરાબ વસ્તુ છે. એનાથી મન સાફ નથી રહેતું જો ને નટુભાઈને કેટલું વીત્યું ?

નટુ—બા, હવે મને તો મરચું દીકુંય નહિ ગમે. શું કરવા લોકો મરચા ખાતા હશે ?

બા—નટુ, તુ તથા લગુ હવે કદી મરચા વાગી ચીજો ખાશો નહિ.

પાઠ ૨૯ મો.

ખીજાવું નહિ.

લગુ આજે રડતો રડતો ઘેર આવ્યો, એટલે એની માએ પૂછ્યું, લગુ, તુ આજે કેમ રડે છે ?

લગુ—બા, અમારા વર્ગમાં એક છોકરો છે, તે બહુ તોફાની છે, તેણે મને ટીલવો કહ્યો, ટીલવા ટીલવા કહીને એ નાશી ગયો.

બા—બેટા, એમાં તુ શા માટે રડે છે ? નકારો છોકરો ગમે તે કહે, પણ સારો છોકરો ન ખીજે, એ એવું ખોટું બોલ્યો, તો એને મોઢે બોલ્યો, તેમાં તને શું અડક્યું ? એનું મોઢું ખોટું દેખાશે, આપણે ખીજાઈએ, તો ખીજા ખીજાવે કોઈ આપણને એમ કહે કે, તારાં નાક અને કાન સારા નથી, તો શું આપણે ખીજાઈને તે કાપી નાખવા ? કદી નહિ કોઈ એને મોઢે ગમે તે બોલે તેનું મનમાં ન લાવવું. જો એક દિવસ ખીજાએ તો ખીજે દિવસે પણ ખીજાવે, ને ગમે તે કહે પણ ખીજાઈએ નહિ, તો થાકીને

પત્રી કશું ન બોલે. આ બાબત પર સાબળો એક વાત કહું
 સુદામા ફરીને એક ઋષિ હતા, તે શ્રીકૃષ્ણના ભક્ત
 હતા, તેમની સ્થિતિ બહુજ ગરીબ હતી, અને શરીરે પણ
 તેઓ બહુજ પાતળા અને ઘરડા હતા, શ્રીકૃષ્ણની જોડે તે
 ભણ્યા હતા, તેથી એકવાર તે શ્રીકૃષ્ણને મળવા તથા દર્શન
 કરવા આવ્યા, દ્વારિકામાં રસ્તામાં પ્રભુના મહેલ ભણી જતા
 હતા, તે વખતે તેમનું સુકું શરીર તથા જુના ફાટા તટ્યા
 વસ્ત્ર જોઈ બાળકો પાછળ ફરી વળ્યાં, અને કાંકરા મારવા
 લાગ્યા, અને હાઉ આવ્યો, હાઉ આવ્યો એમ બોલવા લાગ્યા.
 સુદામાજી આ બધું સાબળતા હતા, અને ખીજવાને બદલે
 ઉલટા હસતા હતા, ને પ્રભુનું ભજન કરતા કરતા જતા હતા
 બદલ લોકોની ઓંચો પણ ખૂબ મસ્કરીઓ કરતી હતી. પણ
 સુદામા તો આનંદભરે પ્રભુની હવેલી ભાગી જતા હતા, અને
 મોઢે પ્રભુનું નામ દેતા હતા. એવામાં એક ઘરડો બદલ આવ્યો.
 તેણે સુદામાજીને ઓળખ્યા, એટલે હાથ ગાલીને પ્રભુને ઘેર
 તેમને લઈ ગયો. સુદામાજી પ્રભુને મળ્યા, ને આનંદભરે દર્શન
 કર્યા પ્રભુ પણ સુદામાજીને જોઈ ખૂબ ખુશી થયા.

આ ઉપરથી શિષ્યામણુ લેરાની કે કોઈ ગમે તેટલું ખા
 જવે, તો પણ ખીજઈએ નહિ, આપણે તો આપણા ધર્મ
 આચવીએ, અને શિક્ષકને કહી દઈએ કે, મને આ ખાવું કહે
 છે. બેટા તિલક વડે તો આપણે જીવીએ. માટે ગમે તે કહે
 પણ સુદામાની પેઠે મોટું પેટ રાખીએ, સામો જવાબ પણ ન
 દઈએ. આપણને કોઈ ખોટું વચન કહે પણ, આપણે તેને ખોટું
 વચન ન કહેવું. આપણે જો સામે કહીએ, તો આપણે પણ તેના

જેવા કહેવાઈએ, માટે આપણે તો સહન કરવું. ખોટી વાત કે વચન મનમાં જ પેસવા દેવું નહિ, પણ તરતજ ભુલી જવું.

પાઠ ૩૦ મો.

ભગવાન જીવોને દુઃખ ન દે.

ભગુ—બા, બા, તમે તે દિવસે કહ્યું હતું કે, કોઈ પ્રાણીને દુઃખ ન દેવું જાડનું પાન સરખું પણ પ્રભુની સેવા સિવાય બીજા કામ માટે ન ચુટવું, પણ અમારા ગુરુજીએ આજ એક વાત કહી, તેમાં કહ્યું કે શ્રીકૃષ્ણે કસને માયો, પોતાની માસી પૂતનાને મારી તેમજ બીજા પણ કેટલાકને માયા, તો આ પ્રભુને દયાળુ શી રીતે કહેવાય ?

બા—(ખૂબ હસીને) નહુ, આમ આવ, જો આ તારા મોટા ભાઈ શું પૂછે છે ? સાલજો તેના ખુલાસો કરું

ભગવાન બહુ દયાળુ છે, તેથી પોતાના હાથે જે પાપી જીવો હોય છે, તેમને સજા કરે છે, અને સજાથી જીવ શુદ્ધ થાય છે. ભગવાન કોઈ જીવને શિક્ષા કરે, તો તે તેના ભલાનેજ માટે. જીવનું એમા ભલુંજ હોય. આપણે કોઈ જીવનું દુઃખ દર્દને ભલું કરી શકતા નથી. રસ્તામાં રોજમાં ને રોજમાં ચાલી કીડીઓ કે એવા બિચારા પ્રાણીને કચરી નાખીએ, અથવા અમથા અમથા જાડના પાન તોડી ફેંકી દઈએ, એમાં તે વસ્તુઓનું શું ભલું કરીએ છીએ ? ઉલટાં બિચારા હુ ખી થાય છે

ભગુ—બા, ખરું પૂછો, તો મને આમાં સમજણ ન પડી.

બા—સાંભળો, તને કોઈવાર તાવ આવે છે, ત્યારે હું ઠડવી દવા તને પાઉં છું, આ દવા ઠડવી હોવાથી તું ખૂબ રહે છે, અહીં દવા પાવાનું કારણ તને તાવ મટાડવો એ છે,

કડવું લગાડવાના હેતુથી તને દવા આપવામાં આવતી નથી, તેમજ વૈદ્ય પણ કડવી દવા આપે, તે રોગ મટાડવા માટે આપે છે કડવું લગાડવા માટે નહિ. આમ પ્રભુ પણ સજા કરે છે, તે પાપનું ઓસડ છે, દોષોનું ઓસડ છે, પ્રભુ સજા રૂપ દવા પાપ, ઓટલે પાપરૂપ રોગ નાશ પામે. તારા ગુરુજી નિશાળમાં કોઈ વિદ્યાર્થીને સજા કરે છે, તે શા માટે ? તેણે ગુનો કર્યો હોય તે માટેજ કરે છે. પોતાના પાઠ ન કરી લાભ્યો હોય તો પણ સજા કરે છે, કારણ કે વિદ્યાર્થીએ પોતાની ફરજ બજાવી નથી. આમ પ્રભુની બાબતમાં પણ સમજવું. દયાળુ છે, તેથી જીવને સજા કરી નિર્દોષ બનાવે, માટે કોઈ વખત ગમે તેવું સફટ આવી પડે, પણ આનંદમાં રહેવું, મુઝાવું નહિ, પ્રભુનું જ ભજન કર્યાં કરવું. તું કહે છે કે, ભગવાને પૂતનાને મારી, પણ પૂતનાને મારી નથી, પણ તેના પાપનું નિવારણ કરી તેને મુક્તિ આપી. મુક્તિ આપી એટલે એનો જનમ મરણનો ફેરો મટી ગયો જીવ ખૂબ જ્ઞાન મેળવે પણ મુક્તિ મળવી કઠણ છે, એ મુક્તિ ભગવાને પૂતના વગેરેને સહેજમાં આપી કહે ભગુ, પ્રભુ દયાળુ ખરા કે નહિ ?

ભગુ—હા, ભગવાન તો બહુજ દયાળુ છે, આવા દયાળુ પ્રભુને જો ન ભજીએ તો બહુજ ખોટું કહેવાય. ભગવાન આવા પાપ કરનારાને આમ મુખી કરે છે, તો ભક્તોને તો ખૂબજ મુખ આપે ઓહો !! નદુભાઈ, આપણા પ્રભુ તો ખૂબ દયાળુ છે.

પાઠ ૩૧ મો.

માળાપની સેવાથી પ્રભુ ખુશી થાય છે.

ભગુ—બાપાજી, મારી બા તો અમને બહુ સારી સારી વાતો કહે છે, તમે કોઈ દિવસ અમને એવી વાતો ના કહી.

બાપાજી—ભગુ, તારૂં કહેવું ખરૂં છે, પણ તમે તમારી બા પાસે જોટલો વખત રહો છો, તેટલો વખત મારી પાસે બેસતા નથી, તેમ મારે બીજી કામ હોય એટલે હું બહાર બહાનું, એટલે તમને શી રીતે વાતો કહી શકું? તમારા ગુરુજી કોઈવાર કશી વાત કહે છે કે નહિ.

ભગુ—અમારા ગુરુજીએ આજે એક વાત કહી હતી, તેમા એવું કહ્યું કે, માળાપને જે પજવે તેના પર પ્રભુ ખુશી થતાનથી. અને માળાપની જે સેવા કરી, આજ્ઞા પાળે ને તેમને સુખી કરે, તેના પર પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. એક છોકરાએ માળાપની બહુ સેવા કરી ત્યારે પ્રભુએ તેને ઘેર જઈને દર્શન દીધાં, એ છોકરાનું નામ પુરુષિક હતું, એને પાડુરગ પણ કહે છે, હાલ પણ એ પાડુરગને ઘેર પ્રભુ દર્શન દે છે.

બાપાજી—હા, એ પ્રભુ અત્યારે પણ દર્શન આપે છે ને ત્યાં બત્રા ભરાય છે. માળાપની સેવાનું ફળ એવું છે.

નહુ—બાપાજી, અમારા ગુરુજી તો આજે નાની સરખી ચોપડીએ લાવ્યા, તેમાં પ્રભુની રમતોની મજાની વાતો હતી, એક બે વાતો અમને વાંચી બતાવી અને તો રાજી રાજી થઈ ગયા. વળી બીજી પણ એક ચોપડી જોડે હતી, તે પણ મુંઢર ભજન વાળી હતી.

બાપાજી—નહુ, કઈ ચોપડી હની ? તને તે જમતી હોય તો લઈ આવ.

નહુ—ઓ બાપાજી, મને તો એ બેઉ ચોપડીઓ જની મને તો તરતજ લેવાનું મન થઈ ગયું.

બાપાજી—પણ એ ચોપડીનું નામ શું ?

નહુ—વૈષ્ણવ બાળશિક્ષા. અમારા વર્ગના ઘણા ખરા છેકગાઓએ તે લીધી છે

બાપાજી—તમે પણ બેઉ ભાઈ લાવજો. અને વાચજો.

ભગુ—પણ બાપાજી, અમારે તો જુદી જુદી જોઈએ. મને પણ લાવી આપો, ને નહુભાઈને પણ લાવી આપો.

બાપાજી—બહુ સારૂ બેઉ જણા જુદી જુદી લાવજો, ને વાચજો. અને વાંચીને શિખામણ અને આનંદ લેજો, પણ નહુ, હવે આ ભગુભાઈ એની બા પાસે આડાઈ કરતો નથી મે હમણાનું કઈ સાલજ્યુ નથી, શું એ ઠાઠો થઈ ગયો ?

નહુ—હા, બાપાજી, ભગુભાઈ બહુજ ઠાઠા થઈ ગયા છે, હવે તો કદી લગાર પણ આડાઈ કરતા નથી, મારા કરતા પણ બહુ ઠાઠા થઈ ગયા છે,

ભગુ—બાપાજી, હવે હું તો બહુ ઠાઠો થઈ ગયો, કદી આડાઈ નથી કરતો. જુઓ નહુભાઈ, હવે હું કદી પચવું છું ?

બાપાજી—ચાલો, હવે રમો. હવે મારે બહાર જવું છે. વળી કાલે થોડી વાર મારી પાસે આવજો.

ખાંડ ૩૨ મો.

ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો

ભગુ—મા, બા, ગઈ કાલે તો અમે અમારા બાપાણ પાસે બેઠા હતા, તેથી તમારી પાસે નહોતા આવ્યા.

બા—બહુ સારું, આજે પણ જાઓ, માટે પ્રભુની સેવામાં બહુ કામ છે, માટે તમારા બાપાણ પાસે જાઓ.

નહુ અને ભગુ દોડતા દોડતા આનંદ સાથે એમના બાપાણ પાસે ગયા એટલે—

બાપાણ—ભગુ, બેટો પાવત્ર અને ડાહ્યો છોકરો કેવો હોય ?

ભગુ—(૧) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો હમેશા સવારમાં વહેલો ઉઠે.

(૨) ડાહ્યો ને પવિત્ર છોકરો સવારમાં થોડી વાર પણ પ્રભુનું ભજન કર્યા પછી પથારીમાંથી પગ કાઢે.

(૩) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો નાહી ધોઈને તલક કરી પ્રભુનું થોડીવાર ગદ્ય ભજન કરે.

(૪) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો હમેશા માબાપને પગે લાગે, અને તેમની આજ્ઞા પાળે.

(૫) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો હમેશા સૂત્રુ ને મીઠું ખાલે.

(૬) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો બધાની જોડે સપીને સહે. કામ જોડે નિશાળમાં કે રમવા પણ લાડે નહિ.

(૭) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો પોતાના શુરને માન આપે.

(૮) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો મોટાનું માન રાખે.

(૯) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો હમેશાં મંદિરમાં પ્રભુના દર્શન કરવા જાય.

(૧૦) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો સારા સારા પવિત્ર પુસ્તકો વાંચે.

- (૧૧) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો કતી તોફાન કે આડાઈ કરે નહિ.
 (૧૨) ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો કોઈ નાના પ્રાણીને પણ દુખ દે નહિ.
 (૧૩) ડાહ્યો કે પવિત્ર છોકરો પોતાના વસ્ત્રો સ્વચ્છ રાખે
 (૧૪) ડાહ્યો કે પવિત્ર છોકરો કોઈની કોઈ ચીજને અડે નહિ
 (૧૫) ડાહ્યો કે પવિત્ર છોકરો પોતાના પાઠ રોજ ખરા ખર શીખે.
 (૧૬) ડાહ્યો કે પવિત્ર છોકરો હમેશા સારા છોકરાની સોખત રાખે.
 (૧૭) ડાહ્યો કે પવિત્ર છોકરો સાબે વહેલો સુધ બચ
 (૧૮) ડાહ્યો કે પવિત્ર છોકરો સુતા પછી પ્રભુનું ભજન કરતો કરતો શાત રીતે ઉઘી બચ.

બાપાજી—વાહ ભગુ, આવો જે છોકરો હોય એ તો દેવનો બાળક કહેવાય તમે જેઉ આવો ડાહ્યો થજો, એવો હું આશીર્વાદ આપુ છું અને ભગુએ આવો સારા છોકરાનાં લક્ષણ ગણાવ્યા, માટે તેને અને નટુની સોખતથી ભગુ ડાહ્યો થયો, માટે તેને પણ દ્યો આ પ્રભુની રૂપાળી છબીઓ ઈનામમા આપુ છું, જેઉ બાળકો આ પ્રભુની રૂપાળી છબીઓ હાથમા લઈ મલકાતા મલકાતા તેમનાં માતાજી પાસે દોડી ગયા.

નટુ—બા, બા, ભુઓ અમારા બાપાજીએ અમને આ પ્રભુના ચિત્રણ ઈનામમા આપ્યાં

બા—બહુ સારૂ જેટા, તમારા સુવાના ચોરડામાં રાખજો ને સવારમા ઉઠતા એ સ્વરૂપનાં દર્શન કરજો.

કની ઢેળવણીમાં વધારે ભાગ લઈને
 હતા અને ભક્તિમતી માતા પોતાના બાળકને
 નક્કિમાન બનાવી શકે, એ આ વાતોએ પરથી
 . વળી પવિત્ર મા કે બાપ બાળક પ્રત્યે પૂછે તો તેને
 . સથી સ્નેહપૂર્વક આપે છે, અને એથી બાળકોની
 ૧૧ વધે છે, એ પણ આ ઉપરથી જણાશે

બાળકને તો નાનપણથી ધાર્મિક બનાવવાની કોશીશ થવી
 બેઠાં અને માબાપનો ઢેળવણીનો હિદેશ પણ સતતને પવિત્ર
 ધાર્મિક બનાવવા સિવાય બીજો ન હોવા બેઠાં. પોતાનું બાળક
 ભક્તિવાળું થશે, એવા હેતુથીજ તેને ઉછેરવામાં આવે અને એજ
 બાળક માટે સાચા હિંદુની ફરજ છે. જે નિશાળોમાં પણ ધર્મ
 વિરુદ્ધ ઢેળવણી મળતી હોય તો તેવી નિશાળોને ખૂબ જોડા
 આપીને સ્વધર્મ પ્રેરનારી સંસ્થાઓ વૈજ્ઞાનિક ધનાઢ્યોએ સ્થાપવી
 બેઠાં. જેમ સેવા વડે ભક્તિભાવ અને પ્રભુ પ્રત્યે પ્રેમ ટકી શકે છે,
 તેમ બાળકોને ધર્મનું શિક્ષણ આપવાથીજ સ્વધર્મનું રક્ષણ થઈ
 શકે છે નાનપણથીજ બાલકને ધર્મમાં પ્રીતિ ઉત્પન્ન કરવી
 બેઠાં. દિલ્લીની વાત એ છે કે માબાપ રૂબરૂ વાતે પહે-
 ગવામાં ખૂબ ટાપટીપ કરે છે, પણ તિલકની બાબતમાં લક્ષ
 આપવામાં આવતું નથી. મતલબ કે લૌકિક શુભચારમાં મોહ
 રખાય, પણ અલૌકિક શુભચાર પર ઠંથું નહિ. આશા છે કે
 આ નાનકડાં પુસ્તકથી બાળકો અને માબાપો કંઈક આ
 વાત સમજશે.

ભાદ્રપદ ૧૯૮૦.

હીનકિંકર.

અનુક્રમણિકા

પાઠ. વિષય.

- ૧ કૃષ્ણ.
- ૨ દ્વિધ.
- ૩ કૃષ્ણની મળા.
- ૪ આજે કૃષ્ણ બહુ કેમ ?
- ૫ તુલસીજીની માળા.
- ૬ કૃષ્ણની માળા પ્રભુ પહેરે.
- ૭ બા, તું પ્રભુને દ્વિધ કેમ પાતી નથી ?
- ૮ નામદેવજી.
- ૯ નામદેવજીની સેવા.
- ૧૦ સિદ્ધામણીની કવિતા.
- ૧૧ પવિત્ર વનસ્પતિ
- ૧૨ કૃષ્ણના છાંડ
- ૧૩ પ્રહલાદજી.
- ૧૪ પ્રભુ સૌ દેવથી મોટા છે.
- ૧૫ દેવનાં કાર્ય.
- ૧૬ શ્રીકૃષ્ણનું ગમકડું
- ૧૭ કૃષ્ણની સાથે રમત બા. ૧

પાઠ. વિષય.

- ૧૮ કૃષ્ણની સાથે -
- ૧૯ શ્રીકૃષ્ણની ગમત.
- ૨૦ પવિત્ર કામો
- ૨૧ નંદુ અને ભગુ
- ૨૨ શ્રીરામ અને લક્ષ્મણ બા. ૨
- ૨૩ શ્રીગમ અને લક્ષ્મણ બા. ૨
- ૨૪ શ્રીરામ અને લક્ષ્મણ બા. ૩
- ૨૫ નંદુ, ભગુ કૃષ્ણની માળા શીખે છે.
- ૨૬ દયા બા. ૧
- ૨૭ દયા બા. ૨
- ૨૮ શ્રીકૃષ્ણ અને મગ્ધુ.
- ૨૯ ખીજાનું નહિ.
- ૩૦ ભગવાન જીવોને દુઃખ ન દે.
- ૩૧ માળાપની સેવાથી પ્રભુ ખુશ થાય છે.
- ૩૨ ડાહ્યો અને પવિત્ર છોકરો.

વૈષ્ણવખાસિત્રંશુભાળા

પહેલો ભાગ—સવારે પથારીમાંથી ઉઠતાંવેંત અને પછીથી ટુંકામાં ટુંકો નિત્ય નિયમ કેવો હોવો બોધ્યો, તેનો ચિ આ નાના ગ્રંથમાં છે. ત્રીજીવાર ૧૦ હજાર નકલો છાપી છુટક નકલના તથા પૈસા અને ૧૦૦ નકલના ૪ રૂપીઆ.

શ્રીદયારામવાણી—દયારામભાઈના જીતમ સિદ્ધાંતદર્શક પદો રોજ ગાવા લાયક છે. ડૉ. એક આનો, ૧૦૦ નકલના ૩

બીજો ભાગ—આ ભાગ તો નાના બાળકો હોંશથી ખુશ થઈને વાચ્યાજ કરશે પરિણામે દરેક બાલક શ્રીકૃષ્ણ સુસ્ત ભક્ત બનશે. ગ્રંથ ૬૦૦૦ નકલો ખપી ગયું છે. નવી આટલા મોટા સુધારા વધારા સાથે કવિતાઓ ઉમેરીને છપાવી છે. છુટક નકલના ૭ પૈસા અને ૧૦૦ નકલના ૮ રૂપીઆ.

ત્રીજો ભાગ—આ ભાગ તો ઘણોજ સરસ છે. પ્રભુની અવનવી લીલાઓના પાઠો આ ભાગમાં અદ્ભુત રીતે ગોઠવ્યા છે. ઉપરાંત આચારવિચારો તથા સ્વદેશીનું રહસ્ય સમજાવનારા પાઠો આ ભાગમાં છે ૧૦૦ પાના છતાં છુટક નકલના માત્ર બે આના ૧૦૦ નકલના માત્ર ૧૧ રૂપીઆ.

ચોથો ભાગ—ભક્તિ અને તત્ત્વજ્ઞાનની એકતા બનાવનારો આ ગ્રંથ સહેલી ભાષામાં છપાય છે.

ખાસિકાશિક્ષા—ઉંઠે નાની બાળાઓ માટેનું ચાર ફરમાનુ મનકે ધાર્મિક વાર્તાઓવાળું બહાર પડી ગયું છે દોમત દોડ ૧, ૧૦૦ નકલના ૮ રૂપીઆ.

ગાંધીભાઈ અવિચળભાઈ,

ગ્રીન હન નિવાસ, સ્ટેશન પાસે—અમદાવાદ.

રામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી,

નિવાસ, સ્ટેશન પાસે—અમદાવાદ.

દાસ શાહ,

ગ્રેસ, પાંચકુવા—અમદાવાદ.

